…ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

…УРЯАД ҮНЭН

№ 158 (12062)
1969 оной
июлиин 9,
среда

Сэн 2 мүнгэн

…С-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

…ҮНӨӨДЭРЭЙ ДАЙШАЛХЫ ЗОРИЛГО:

…ЭШЬЕ ҮДЭР ГЭЭНГҮЙ, НАБШАҺАТА ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭХЭ, ҮБҺЭНЭЙ ГУРИЛ …ХЭ, ХУЛҺА ОЖОРЬО, НАМАГ, ШУГЫ, ОЙН СООРХОЙН НОГОО САБШАХА. …ДЭ ХҮДЭЛМЭРИДЭ ХҮН ЗОНОО, ТЕХНИКЭЕЭ ГҮЙСЭД ЭЛСҮҮЛЭН ТАБИЯЛ!

…ҮРҮҮШЫН …УХАЛНУУД БОДОО

…ТАЕВО. (Телефоноор аб… …г соогоо эгээн түрүү… …йкалец» колхоз үбһэн…

…алангайнгаа ургасын …шаг байһание хараада …толиинхид даб дээрэ …ой, һужааг, намаг га… …о сабшаха гэжэ шиидэ… …тесхонһоо саашаа ха… …хан горхо үгсөөд, ойн …һага намагтай һужааг соогуур 200 гектар гурэнэй фондын газар бии юм. Энээнһээ урагша тэрэ сабшалангай ногоон оройдоо сабшагдадаггүй байгаа. Ган гасуур байбашье һаань, тэндэ ногоониинь яһала һайн гаранхай. Мүнөө июлиин 3-һаа хойшо «Прибайкалец» колхозой 50 гаран гар хажууршадтай, хоёр морин косилнатай бригада гараад, дүрбэдэхи үдэртөө сабшажа байна. Түрүүшын хэдэн бухал үбһэ обоолоо.

Тус бригадые дүршэлтэй бэрхэ хүн, луговод М. П. Горбунов хүтэлбэрилнэ. Тиихэдэ энэ газарай ногоо шадаал һаа түргэноөр, һайнаар сабшажа абаха, үбһэшэдэй ажал худэлмэрииень эмхидхэлсэхэ, али болохоор туһалалсахын тула колхозой түрүүлэгшэ А. А. Шатов баһал тэндэнь ошонхой.

Холын сабшалан дээрэ хүдэлжэ байһан зондо түлөөһэгүйгөөр халуун эдеэн бэлдэгдэжэ үгтэнэ. Таарамжатай һайн майхан, отогууд түхеэрэгдэнхэй. Шэнэ газетэ, журнал абаашагдана, радиоприёмник бии.

П. ГРИГОРЬЕВ,
«Прибайкалец» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

ХҮН БҮХЭМНАЙ ХУБИТАЯА ОРУУЛХА

Мүнөө жэлэй эрхэ байдалда гансахан хээрын сабшалангай үбһэ ногоогоор адууһа малаа тэжээлээр гүйсэд хангахабди гэжэ найдахань тон бэрхэтэй.

Тиимэһээ ой модоной, бургааһа боролжын ногоон намаа набша шэмэтэй, шүүһэтэй һайн байхадань лэ сабшажа абаад, зүбөөр хатаабал, үбэлэй сагта үхэр малдамнай нилээд ехэ тэжээл байха бшуу.

Энээниие хараадаа абажа, манай совхозой бүхы отделенинүүд набшаһата тэжээл бэлдхэхэ хүдэлмэридэ гарта хүлтөөрөө гаранхай. Хэрбээ энээнһээ урагша жэлдэ оройдоол 2—3 мянган центнер тиимэ тэжээл бэлдээд һанаагаа амардаг һаа, байгша ондо 10 мянган центнер модоной намаа набшаһа суглуулхамнай. Мүнөө үедэ һургуулиин үхибүүд, механизаторнууд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүдһээ бүридэһэн зургаан бригада тиимэ тэжээл бэлдхэнэ. Бүхыдөө 1400 гаран центнер модоной набша намаа суглуулагдаа. Илангаяа Гутайн отделени (бригадирынь Д-Д. Дагбаев), Дабаатын отделени (бригадирынь Б. Султумов) эмхитэй һайнаар хүдэлнэ.

Иигээд эндэхи бүхы тосхон, һууринуудай зониие дууһан элсүүлэн, 500 хүниие гаргаад, гурбан үдэрэй воскресник хэжэ, набшаһата тэжээл бэлдхэхэ түсэбөө заабол дүүргэхэбди.

Б. ЮМСУНОВ,
Бэшүүрэй совхозой директор.

РЕСПУБЛИКЫН АЙМАГУУДАЙ МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХА ХАХАД ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЫН ДҮН

1969 оной июлиин 1-нэй мэдээн

(Хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

Аймагууд	Мяхан	Һүн	Үнсэн бүриһөө тушаагдаһан һүн (кг.)	Үндэгэн	Ноохон
Баргажанай	104	119	442	—	131
Бэшүүрэй	106	110	649	100,7	103
Зэдын	147	141	623	143	104
Яруунын	103	142	647	—	138
Баунтын	157	173	451	—	—
Загарайн	102	115	671	—	115
Захааминай	102	127	512	—	161
Кабанскын	129	117	895	123	—
Прибайкалиин	113	104	785	—	—
Хэжэнгын	93	122	514	—	135
Хяагтын	129	104	620	148	118
Мухар-Шэбэрэй	103	113	695	104	142
Сэлэнгын	134	99,1	874	—	140
Түнхэнэй	100,1	179	646	—	160
Ахын	—	108	69	—	33
Улаан-Үдын	132	110	841	84	103
Хориин	98	130	500	152	146
Хойто-Байгалай	—	85	416	—	—
Республика бүхыдөө	116	118	658	112	127

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

…ДЭР, ХОНОГШЬЕ ҮНЭТЭЙ

…дууһа малһаа мяха, һү, нооһо ехээр абажа, гүрэндөө элбэгээр …даха, тэрэнэйнгээ тоо толгойе түргэн олошоруулхын тула һайн …тай үбһэ тэжээл бардам хүрэхөөр бэлэдхэхэ гээшэ мүнөөдэ… …ай шухала зорилго байһаниинь хэндэшье мэдээжэ.

…айгша ондо республикымнай колхоз, совхозууд бүхыдөө 1107 …ан тонно бүдүүн тэжээл, тэрэ тоодо 495 мянган центнер үбһэ …а, 1,25 миллион тонно шэмэтэ тэжээл суглуулжа абаха ёһо… …Энээниие нёдондонойхитой жэшэбэл, хоёр дахин ехэ үбһэ тэжээл …эгдэхэ зэргэтэй болоно.

…Гэхэтэй хамта олонхи нютагуудта горитой ган боложо, бэрхэтэй …лай тохёолдоод байхада, үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхын ту… …эртэнһээ бүхы хэмжээ абаха, хамаг арга боломжо, хүсэ шада… …лүүлхэ, бүхы зоноо эмхидхэхэ саг ерээ. Илангаяа мүнөө үедэ …һата тэжээл бэлэдхэхэ, ожорһо, хулһа сабшаха, үбһэнэй гу… …хэхэ, мүн ой модон соогуур гол горхоной захаар, һайнаар урга… …ногоо түрүүшын ээлжээндэ түргэнөөр сабшажа абаха хэрэгтэй.

…Энэ талаар колхоз, совхозуудта юун хэгдэжэ байһан тухайнь …ажахынуудай мэргэжэлтэдтэй хөөрэлдөөбди.

…Манай совхозой главна …т **В. Е. ПЛЕХАНОВ:**

…ай эндэ айхабтар хүй… …болоод, хабар хожом бо… …ор дулаараагүй, тиигээд …одэтэй хура бороо … добо газартай сабшалан …тагаа. Уһалагдажа бай… …райшье ногооной гараса … Илангаяа олон жэлэй …ногоонуудай ургаса урда …а муу.

… болоод байхадань, манай … бүхы хүн зон урма зо… …жа, уруу дуруу боло… …гүй. Үбһэ тэжээл ша… … ехээр бэлэдхэхын тула …далаараа оролдоно.

…ай сабшалангай, мүн …эй таримал ногооной ур… …өө сабшахаар болоогүй …эрэһээ түрүүшын ээл… …ээл холын—ой тайгын … тэрэнэй захаархи, ур… … намаг байһан аад, мү… …һан газарай ногоо сабша… …шиидээбди. Эдэ үдэр… …вхозой түбһөө 40 гара …газарта найман звено гэ… …и 54 хүн гараад, намаг …жа байна. Ябахаар га… …хоёр морин косилка саб… …түрүүшын 2000 гектарай …агаагдаад, зариманайнь …уряагдаа. Ехэ бороогой …нь, сабшаһан үбһэнэй уһанда абтажа болохо байһаниие хараада абажа, үбһэшэд тэрэнээ дээрэ добо газарта зөөжэ сомоно. Илангаяа Үүрын отделениинхид (эрхилэгшэнь А. О. Сосновский) эхилһэн үдэрһөө хойшо эмхитэйгээр хүдэлнэ. Һаяар үшөө 100 гаран хүн үбһэндэ гарахань.

Бүхыдөө 2 мянга шахуу гектар тиимэ ойн соорхой, намаг газар сабшагдажа, 25 мянган центнер үбһэн абтаха юм. Тиихэдэ гол сабшалан дээрэһээ 35 мянган центнер үбһэ хуряаха зорилготойбди. Июлиин тэнгһээ хойшо таримал хүсы үбһэнэй, хяаг ногооной ургаса сабшажа захалхабди. Эндэмнай 1250 гектар олон жэлэй таримал ногоон бии. Тэрэнэй гектар бүриһөө дундаар 21 центнер үбһэн гараха бээ гэжэ найданабди.

Мүнөө жэлдэ 1000 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ түсэбтэйбди. Энэмнай баһал үбһэ тэжээлдэ горитой нэмэри болохо байна. Даб дээрэ 200 центнер модоной ногоон намаа набша суглуулагдаа.

Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой главна экономист Ю. П. СЕДОВ:

— Бага, ехэшье һаань, үбһэ ногооной эгээл шэмэтэй һайн байхадань хуряажа абаха гээшэ тон шухала гэжэ манай колхозойхид мэдэхэ болонхой. Тиимэһээ мүнөө сабшалангай ногооной үшөө багашагшье һаань, тэрэнэй ургасые хүлеэжэ үнэтэ сагаа гээхэгүйн тула колхозой бүхы отделенинүүд үбһэндөө жэгдэрэн ороо. Мүнөө 15 морин косилка, 60 гаран гар хажууршадһаа бүридэһэн 9 звено түрүүшээр уһанда абташадаг намаг, мүн таряалангай заха, полинуудай хоорондохи, тэрэшэлэн ойн, бургааһанай забһар гэхэ мэтэ, машина, техникэ хэрэглэхэдэ хүшэр газарайнь ногоо сабшажа эхилбэ. Ажахы соогоо Түнхэнэй отделениин (эрхилэгшэнь А. Я. Софьин) бэрхэ луговод Михаил Кобелевой даадаг звено эмхитэй һайнаар хүдэлнэ. Мүн Түхэреэнэй отделениин луговод Василий Поповой хүтэлбэрилдэг звено баһал эмхитэйгээр үбһэндөө ороо. Эдэ звенонууд үглөө нүгөөдэрһөө үбһэеэ хуряажа, тракторай шарга дээрэ һүрилөөд, намаг сооһоо зөөжэ гаргаха юм. Энэ жэлдэ бүхы үбһэеэ тракторай шарга дээрэ һүрилхэбди. Бүхыдөө 2 мянган тиимэ шарга түхеэрэнхэйбди.

Манай эндэ ган гасуур болооншье һаань, хабартаа шэбхэ ехээр гаргаад, хоёр дахин уһалһан газараймнай ногоон яһала һайн. 690 гектар тиимэ сабшалангаймнай га бүриһөө 25 центнер үбһэн сохом абтаха гээд мэргэжэлтэд тодорхойлно.

Энэ һайн ургасатай сабшалангайнгаа ногоо июлиин тэн багаар сабшажа эхилхэбди. Тэндэмнай тусхай оньһожоруулһан звено хүдэлхэ юм.

Үбһэеэ сабшахынгаа хажуугаар малда тон шэмэтэй, витамин ехэтэй тэжээл болохо—модоной ногоон набша намаа хухалжа абаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулнабди. Мүнөө 1500 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэгдээ.

Һаяшаг олон хүнэй хабаадалгатай суглаан боложо, тэндэ сугларагшад колхозой бүхы тосхон, һууринуудай айл бүхэнэй 10 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэжэ, колхоздоо үгэхэ уялга абаа.

…ЙНА ЭДЭБХИТЭДЭЙ СУГЛААНУУД

…ЭН ЗҮРХЭНҺӨӨ ДЭМЖЭБЭД

…НСК хотодо районой партийна эдэбхитэдэй …лоҗо үнгэрбэ. Партиин Центральна Комите…н Пленумэй дүнгүүд тухай КПСС-эй райко…ой секретарь нүхэр Б. И. Николаев элидхэл …

…эй һүүлээр үгэ абаһан Зэдын вольфрам-мо…омбинадай парткомой секретарь нүхэр Н. А. …Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай …дын зүблөөнэй документнүүдые, КПСС-эй …юниин (1969 оной) Пленумэй тогтоолые ма…гууд нэгэн дуугаар һайшаан дэмжэнэ, В. И. …түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан …ялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын …айн оролдоно гэжэ мэдүүлбэ.

…эн эдэбхитэдэй суглаан дээрэ Ленинэй нэрэм…эй парткомой секретарь В. Ц. Санжиев, «Коммунизмын зам» колхозой механизатор В. Ж. Шагдуров, «Первомайский» руднигай үрэмдэлгын станогой машинист В. Г. Шульгин, XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Ю. С. Хамаев, Санагын совхозой парткомой секретарь М. Ш. Дымпилов, ВЛКСМ-эй райкомой һургуулиин таһагые даагша Р. А. Зинтулькина гэгшэд үгэ хэлэжэ, партиин Центральна Комитедэй июниин Пленумэй тогтоолые нэгэн һаналтайгаар дэмжэбэ.

Баталан абтаһан тогтоол соогоо аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаанда хабаадагшад Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөнэй документнүүдые, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1969 оной) Пленумэй тогтоолые һайшаажа, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе ажалай шэнэ амжалтаар угтахыень аймагайнгаа ажалшадые уряалба.

ХАНИ ЁҺООР АЙЛШАЛАН ЕРЭБЭ

СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вилли Штоф толгойлогшотой ГДР-эй партийно-правительственна делегаци КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын уряалаар июлиин 7-до албанай хэрэгээр Москва айлшалжа ерээ.

Немец ханинараа нүхэд Л. И. Брежнев, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ю.В.Андропов, К. Ф. Катушев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор ба бусад тушаалтад Внуковска аэродром дээрэ хани халуунаар угтаба.

Хүндэлэлэй харуул жагсаагдаад, ГДР-эй ба СССР-эй гүрэнэй гимнүүд гүйсэдхэгдөө.

(ТАСС).

КРЕМЛЬ СОО УУЛЗАЛГАНУУД БОЛОО

Советскэ Союзда ерээд байһан СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Штоф, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СЕПГ-гэй ЦК-гай секретарь Э. Хонеккер, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СЕПГ-гэй ЦК-гай секретарь Г. Миттаг ба ГДР-эй партийно-правительственна делегациин бусад гэшүүд КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневые, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгиниие июлиин 7-до бараалхаба.

Удаа тээнь Кремль соо Германиин Демократическа Республикын партийно-правительственна делегацитай хэлсээнүүд хэгдэжэ эхилээ.

Эдэ хэлсээнүүдтэ Совет талаһаа КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленко, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев болон бусад хабаадана.

ГДР-эй зүгһөө СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Штоф, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СЕПГ-гэй ЦК-гай секретарь Э. Хонеккер, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СЕПГ-гэй ЦК-гай секретарь Г. Миттаг, ГДР-эй Арадай палатын Түрүүлэгшэ, Христианско-демократическа союзай түрүүлэгшэ Г. Геттинг ба бусад тус хэлсээнүүдтэ хабаадана.

Хани барисаанай, үнэн сэдьхэлэй, һаналаа нэгэдэлгын оршон байдалда үнгэрһэн хэлсээнүүдэй үедэ хоёр орон дотор социализм ба коммунизм байгуулгын асуудалнууд, тэрэшэлэн хоёр талые һонирхуулдаг уласхоорондын шухала асуудалнууд, тэрэ тоодо Европодохи аюулгүй байдалда хабаатай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

МОСКОВСКО VI УЛАСХООРОНДЫН КИНОФЕСТИВАЛЬДА ХАБААДАГШАД БА АЙЛШАДТА

Московско VI уласхоорондын кинофестивальда хабаадагшад болон айлшадые Совет Социалис Республикануудай Союзай Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө халуунаар амаршалнаб.

Москвада үнгэргэгдэдэг уласхоорондын кинофестивальнууд мүнөө сагай хүнэй ухаан бодолой бүридэлгэдэ ехээр нүлеөлэгшэ түрүү киноискусство шэнжэлхэ заншалта харалганууд болодог болонхой.

Дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэн эмхидхэн байгуулһан ба ударидаһан, бүхы ами наһаяа, ажал ябуулгаяа хамаг оронуудай ажалшадай сүлөөтэ, жаргалта байдалай түлөө тэмсэлдэ зорюулһан Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн гайхамшаг һайндэрэй урда тээхэнэ Москоовско VI кинофестивалиин боложо байһаниинь ехэ ушар удхатай.

Бодото байдалые гүн гүнзэгыгөөр, үнэн зүбөөр харуулдаг, ажабайдалтай нягта холбоотой, бэлиг түгэс байһаараа хүсэтэй киноискусствын зохёолнуудые совет арад үндэрөөр сэгнэнэ.

Олониитын хүгжэлтэ дэбжэлтэдэ, арадуудай бата бэхи эб найрамдалай, аюулгүй байдалай түлөө тэмсэлдэ улад зониие нэгэдүүлхэ хэрэгтэ кинематограф мэтын иимэ хүсэтэй искусствын алба хэхэнь мүнөө сагта илангаяа шухала байна. «Киноискусствын гуманизмын түлөө, арадуудай хоорондын эб найрамдалай ба хани барисаанай түлөө!» гэһэн фестивалиин уряа эдэ арюун һайхан уг зорилгонуудта харюусамаар.

Киноискусствын туйлалтануудые шэнжэлхэ уласхоорондын шэнэ харалгын манай Эхэ ороной ниислэл — Москвада эхилһэнтэйнь дашарамдуулан таанадые амаршалаад, энээндэ хабаадагшад болон айлшадай зохёол бүтээлдэз амжалта туйлахыень хүсэнэб.

**А. КОСЫГИН,
СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ.**

СОВЕТ ПРОФСОЮЗУУДАЙ ДАЙШАЛХЫ ПРОГРАММА

ВЦСПС-эй ПЛЕНУМ

Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөнэй баталан абаһан документнүүд уласхоорондын профсоюзна хүдэлөөнэй мүнөө үеын хүгжэлтын уг зорилгодо харюусана. Июлиин 7-до Москвада нээгдээшэ ВЦСПС-эй пленумдэ хабаадагшад энээн тухай хэлэбэд.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВЦСПС-эй Түрүүлэгшэ А. Н. Шелепин коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөнэй дүнгүүд тухай элидхэл хээ.

Иваново хотын Балашовой нэрэмжэтэ фабрикын бүд нэхэгшэ, Социалис Ажалай Герой З. П. Пухова, Хабаровска крайсовпрофой түрүүлэгшэ Г. Б. Щетинин, Ленинградска облсовпрофой түрүүлэгшэ Б. А. Попов, Калужска областиин «Ворсино» гэжэ совхозой гахайн фермын бригадир, Социалис Ажалай Герой А. В. Размахова, Украинын профсоюзай республиканска Соведэй түрүүлэгшэ К. Клименко, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Теплофизикын институдай таһагые даагша А. А. Жирнов болон бусад элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаа.

Энэ зүблөөн — уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ехэ амжалтын гэршэ мүн, марксизм-ленинизмын һургаалай үндэһөөр саашадаа нэгэдэн жагсаха гэжэ коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай хүсэдэг байһые элирхэйлэн харуулаа гээд үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ.

Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөнэй дүнгүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай июниин (1969 оной) Пленумэй тобшололнуудые, нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй делегациин ябуулгые бүрин һайшааһан тогтоол ВЦСПС-эй пленум баталан абаа. КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй тогтоолые, Зүблөөнэй документнүүдые дайшалхы программамнай болоно гээд СССР-эй профсоюзууд тоолоно гэжэ тогтоол доторнь хэлэгдэнэ.

Зүблөөнэй документнүүдыө ажалшадта үргэнөөр тайлбарилан ойлгуулха, профсоюзуудай гэшүүдые совет патриотизмын, социалис оронуудай арадуудтай, социальна ба национальна сүлөөрэлгынгөө түлөө тэмсэгшэ бүхы арадуудтай интернациональна ёһоор һаналаа нэгэдэхэ үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ хэрэгээ улам һайжаруулгыень профсоюзай соведүүд ба комитедүүдтэ дурадхагдаа.

Совет профсоюзууд, манай ороной хүдэлмэришэн анги ба бүхы ажалшад партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө, табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө бүри эдэбхитэйгээр тэмсэхэ байха гэжэ пленумдэ хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедые найдуулба.

(ТАСС).

УЗБЕК ЛИТЕРАТУРА БА ИСКУССТВЫН ДЕКАДА РСФСР-тэ ҮНГЭРГЭГДЭХЭНЬ

Россин Федерацида байгша оной июлиин 22-һоо 31 хүрэтэр «Узбек литература ба искусствын декада» үнгэргэхэ гэжэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет тогтообо.

Энэ декадада хабаадахын тула Узбекистанай искусствын уран бэлигтэнэй коллективүүд, гол мастернууд, тэрэшэлэн Узбегэй ССР-эй соёлой ажал ябуулагшадай делегаци РСФСР-тэ ерэхэ юм. Узбек литература ба искусствын декада Горький хотодо баяр ёһололой оршон байдалда нээгдэхэ.

Декадада хабаадагшад Татарай АССР-эй, Горьковско ба Ульяновска областьнуудай олохон городууд ба районуудта уран шадабаряа харуулха, Россин промышленна предприятинууд, колхозууд, совхозууд болон һургуулинуудаар ябаха байна.

Энэ декада Москва хотодо Узбекистанай искусствын уран бэлигтэдэй ехэ концертээр дүүрэхэ.



Улаан-Үдын трикотажна фабрикын коллектив 5 жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, амжалтатайгаар хүдэлжэ байна. Эндэхид үдэр, халаан бүхэн эйнгөө нормые ходо үлүүлэн дүүргэнэ.

Эндэ түрүүшүүл олон. Жэшээлхэдэ, нэхэгшэ Анна Салимова бэрхэ, шадамар хүдэлмэришэн байһанаа харуулаа. Нүхэр Салимова өөрынгөө мэргэжэлдэ залуушуулые дуратайгаар һургадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Салимова.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

КПСС-эй РАЙКОМhОО МЭДЭЭСЭНЭ

В. И. ЛЕНИНЭЙ ОЙДО ЗОРЮУЛАН...

Агуухэ багша В. И. Ленинэй түрэhөөр зуун жэлэй ойдо зорюулан, Нарhата тосхондо, КПСС-эй райкомой дэргэдэ научно-теоретическэ конференци зарлагдаба. Тус конференци «КПСС — коммунизмын түлөө тэмсэжэ байгаа совет арадые хүтэлбэрилэгшэ элсүүлэгшэ хүсэн мүн» гэhэн асуудалда зорюулагдаба.

Энэ асуудалаар гол элидхэл КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь К. К. Шомоев хэhэн байна. «Коммунис байгуулалтын үедэ КПСС-эй үүргын улам дээшэлхэ тухай партиин XXIII съездын заабари» гэhэн асуудалаар «Дружба» колхозой парткомой секретарь нүхэр Б. Ц. Цырендылыков нэмэлтэ элидхэл хээ. Мүн тэрэшэлэн «Комсомольский» совхозой парткомой секретарь Ч. Д. Дымчиков, КПСС-эй райкомой секретарьнар Р. Г. Раднаев, И. Е. Карбаинов, Яруунын совхозой директор К. А. Албашеев гэгшэд нэмэлтэ элидхэлнүүдые хэжэ, КПСС-эй Устав тухай, үзэл сурталай, кадрнуудые шэлэн олохо, хүмүүжүүлхэ, дүүргэлтын хойноhоо хиналта табиха тухай тогтон хэлээ.

КОЛХОЗОЙ ҮДЭР

В. И. Ленинэй гүн hургаалаар, зааhан замаар урагшаа дабшажа Совет засагай үедэ аймагай колхоз, совхозуудай арадай ажахын, соёл культурын хэр зэргээр хүгжэhые, хүдөө нютагуудай үндэhөөрөө хубилжа байhые, хүн зоной ажаhуудалай болбосорон hайжарhые харуулха зорилгоор Колхоз, совхозуудай үдэрые үнгэргэхэ гэhэн хэмжээ ябуулга КПСС-эй райком тусхайлан хараалhан байна.

Тэрэнэй үндэhөөр түрүүшын үдэрые Үльдэргын «Коммунизм» колхозой олонниитэ эхилээ. Энэ hайндэртэ аймагай колхоз, совхозуудай түлөөлэгшэд уригдаа. Колхозой ажахын, соёл гэгээрэлэй хүгжэлтэ тухай, колхозой гэшүүдэй ажал хүдэлмэри тухай элидхэл хэгдээ. Хамтын ажал байгуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаhан ветерануud урданайнгаа ажал ябуулга тухай дурдаhан байна. Колхозой хүгжэлтые харуулhан, гоё hайханаар шэмэглэн бүтээhэн диаграмма, стендүүд энэ нютагай хамаг бүхы хубилалтануудые элирхэйлэн харуулна.

Энэ үдэр спортивна мүрысөөнүүд, бүхэ барилдаан, мори урилдаан, уран hайханай бүлгэмэйхидэй оюун бэлиг олоной анхарал татаба.

ВЕТЕРАНУУДТАЙ УУЛЗАЛГА

Багша Ленинэй 100 жэлэй ойдо зорюулhан научно-теоретическэ конференцидэ 1940 онhоо урда КПСС-эй гэшүүндэ ороhон аймагай 65 коммунистнууд уригдаhан байгаа. Эдэ нүхэд Совет засагай үедэ аймаг дотор ямар ехэ хубилалтын болоhон тухай, энэ хубилалтын түлөө ямар эдэбхитэйгээр тэмсэhэн тухайда hанан hанан дурдаха зон ха юм. Конференциин hүүлээр эдэ нүхэдые КПСС-эй райком уриба. В. И. Ленинэй түрэhөөр зуун жэлэй ойдо бэлэдхэлэй аймаг дотор ямар дэлисэтэйгээр ябажа байhан тухай партиин райкомой нэгэдэхи секретарь К. К. Шомоев үбгэдтэ хөөрэжэ үгэбэ.

Энэ түүхэтэ ойдо эрхимээр бэлдэхэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, туhа ехээр хүргэхыень, ниитэ олоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулалсахыень партиин үнинэй гэшүүдые уряалба.

ПОЛИТИЧЕСКЭ МЭДЭЭСЭЛ hАЙЖАРУУЛХА

КПСС-эй райкомой ээлжээтэ бюрогой заседани дээрэ «Комсомольский» совхозой парткомой секретарь Ч. Д. Дымчиков партийна ба политическэ мэдээсэлэй мүнөөнэй байдал ба тэрэнние саашадань hайжаруулха хэмжээнүүд тухай асуудалаар тоосоhон байна. Бюрогой энэ заседаниин хүдэлмэридэ тус совхозой партийна эхин организациин секретарьнар уригдаа hэн.

Хүн зоной дунда ябуулагдадаг политическэ мэдээсэл hайжаруулха талаар hүүлэй үедэ горитой хүдэлмэри ябуулагдаа. Мүн партийна мэдээсэл хүргэлгэдэ яhала хубилалта бии гэжэ тэмдэглээ, энэ шухала хүдэлмэридэхи дутагдалнууд тушаа бюро анхаралаа онсо хандуулба. Саашадаа энэ хүдэлмэрие hайжаруулха хэмжээ хараалhан тогтоол КПСС-эй райкомой бюро баталан абаа.

Ц. ДАНДАРОВ,
КПСС-эй райкомой таhагые даагша.

Яруунын аймаг.

ПОЛИТИЧЕСКЭ АГИТАЦИ

ОЙЛГУУЛАМЖЫН ХҮДЭЛМЭРИ hАЙЖАРУУЛХА

«Владимир Ильич Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэхэ тухай» гэhэн КПСС-эй ЦК-гай шиидхэбэри соо совет арадай урда табигдаhан ажахын ба соёлой байгуулалтын асари ехэ түсэбые бэелүүлгэдэ онсо анхарал хандуулагдаха ёhотой гэжэ хэлэгдэнэ. Энэ хадаа КПСС-эй XXIII съездын хараалhан экономическа, социально-политическэ ба сурталай хүдэлмэри тон hайнаар, үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдажа байха гэhэн эрилтэ болоно бшуу.

Аймагаймнай ажалшад энэ алдарта ойн бэлэдхэлэй үдэрнүүдтэ агуухэ вождиин зохёолнуудые хэлэжэ хэзээнэйхиhээ гүнзэгыгөөр, эдэбхитэйгээр шудалжа, мүнхэ hургаалыень үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хүдэлмэри ябуулжа байнхай.

Партийна организаци бүхэн сурталай хүдэлмэрие ажабайдалтайгаа, коммунистнуудай зорилгонуудтай нягтаар холбожо, ажалшадые Ильичэй захяа заабаринуудта үнэн сэхээр хүмүүжүүлхые оролдоно. Манай аймагта 451 лектор ба элидхэлшэд, 162 политинформатор, мүн 1171 агитатор ниимэ зорилготойгоор ажалшадай дунда ехэхэн хүдэлмэри ябуулжа байна.

Агитаторнууд элдэб аргаар ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг. Шухала асуудалнуудаар хэгдэдэг богонихон хөөрэлдөөн тэдэнэй хүдэлмэриин гол аргань болодог ааб даа. Партийна организацинууд агитаторай өөрынь бэлиг шадабари дээшэлүүлхын тула hара бүхэндэ семинар үнгэргэдэг. Мүн агитколлективэй хүтэлбэрилэгшэд саг үргэлжэ аймагай семинарта хабаадажа, туhатай зүбшэл абадаг юм. Тэрэшэлэн агитаторнууд ажалшадайнгаа ажабайдалаар hонирхожо, тэдэнэй эрилтэдэ таарууу лекци, хөөрэлдөө хэжэ байхыень партийна организацинуудта ходо дурадхадаг.

hүүлэй дүрбэ hарын турша соо 1500 лекци, элидхэлнүүд эндэ уншагдаhан. Лектор, элидхэлшэдэй hуралсадаг hургуулида политикын, экономикын, соёл эрдэмэй асуудалнуудаар мэдээсэл хэлгэдэ Улаан-Үдын технологическа институдай багшанар нилээд ехэ туhа хүргэhэн байна.

Онохойн модоной комбинадай директор В. А. Титенко, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь А. Б. Цырендоржиев, Үнэгэтэйн дунда hургуулиин багша Л. А. Молоков, Горхон станциин узловой парткомой секретарь И. Ц. Аюрзанаев, Онохойн совхозой профкомой түрүүлэгшэ И. И. Мордовской болон бусад эдэбхитэд ленинскэ тематикаар лекци, хөөрэлдөөнүүдые hонирхолтойгоор үнгэргэжэ, шагнагшадые баясуулдаг байна.

Уласхоорондын асуудалнуудаар мэдээсэл хэдэг политинформаторнуудай дундаhаа Элхиин ба Шэнэ-Элхиин залуушуулай үдэшын hургуулинуудай директорнууд И. Г. Тулохонов, В. И. Сафронов, аймагай газетын редактор В. Н. Секерин гэгшэд эрхимлэжэ, ажалшадтаа хүндэтэй болонхой.

«Лекторнүүдэй үдэрэй» бии болоhониинь ехэл hайшаамаар. Жэшээлхэдэ, Хандагатайн леспромхозойхид средагай үдэр клубтаа олоороо сугларжа, hонирхоhон асуудалнуудаа лекторнүүдтэеэ зүбшэн хэлсэдэг заншалтай.

Мэдээсэлэй нэгэ онол арга болохо аман үгын журналнуудые гаргалга манай аймагта үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэжэ байнхай. Клуб, улаан булангуудта аман үгын журналнууд олоор гаргагдажа, ажалшадай дунда суутай боложо байна.

Аймаг доторнай 162 политинформатор ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг гэжэ дээрэ тэмдэглэгдээ hэн. Политинформаторнуудай бүлэг ехэ юумэ мэдэхэ, шадаха, бэлиг шадабари ехэтэй коммунистнуудhаа бүридэдэг. Партиин райкомой бюрогой гэшүүд, «Знание» бүлгэмэй, КПСС-эй обкомой лекторнүүд политинформаторнуудтай зүбшэжэ, тэдэндэ туhа хүргэжэ байдаг. Партийно-политическэ мэдээсэл хэдэг коммунистнууд мүн өөhэд хоорондоо хөөрэлдэжэ, дүршэл шадабаряа халан абалсадаг юм.

Хандагатайн, Шулуутайн леспромхозуудта, Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводто, Онохойн совхоздо, мүн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо политинформаторнуудай хүдэлмэри илангаяа hайнаар эмхидхэгдэнхэй.

Политическэ мэдээсэлнүүд нютаг бүхэндэ hайнаар үнгэргэгдэдэг болоо гэжэ хэлэхын аргагүй. Зарим предприяти, ажахынуудта политическэ мэдээсэл хайша хэрэгээр, яаруугаар хэгдэжэ, ямаршье туhа нэмэригүйгөөр үнгэрдэг байгаа. Ниитэ-политическэ хүдэлмэриин хангалтагүйгөөр ябуулагдадаг байhанhаа болож, зарим ажахынуудта hайн үрэ дүн туйлагдаагүй.

Партийно-политическэ мэдээсэл hайжаруулха тушаа КПСС-эй ЦК-гай хараалhан хэмжээ ябуулганууд тон зүб, саг соогоо табигдаhан байна. Мүнөө аймагай партийна организацинууд энэ хүдэлмэри hайжаруулха шухала хэмжээнүүдые абана.

Дотоодын ба гадаадын политикын шухала асуудалнуудые, парти, правительствын абадаг хэмжээ ябуулгануудые эли тодоор, ойлгосотойгоор хөөрэжэ шадаха коммунистнуудые шэлэн олохо гээшэ мэдээсэл hайжаруулгын гол түлэб асуудалынь боложо үгэдэг. Тиимэhээ политинформаторнуудай, агитаторнуудай өөhэдынь бэлиг шадабарида онсо анхарал хандуулагдана.

Мэдээсэл хэлгые шалгажа, ударидажа байха тусхай совет партиин райкомой дэргэдэ эмхидхэгдээ. Энэ советэй хүтэлбэрилэгшөөр партиин райкомой пропаганда ба агитациин таhагые даагшын орлогшо А. П. Кондратьева томилогдонхой. Бэрхэ политинформаторнууд, дүршэл ехэтэй мэргэжэлтэд, партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэд тус советтэ оролсодог.

Ажалшадай дунда үнгэргэгдэдэг политическэ мэдээсэл hайжаруулгада агитбригаданууд шухала нүлөө үзүүлдэг гэжэ эндэ хэлэлтэй. Аймаг дотор хүдэлмэрилдэг 6 агитбригада бүхэндэ политинформатор оролсодог.

Партийно-политическэ мэдээсэл hайжаруулха зорилготойгоор үшөө горитой хүдэлмэри хэгдэхээр түсэблэгдэнхэй.

О. БОДОНОВ,
КПСС-эй Загарайн райкомой секретарь.



Раиса Ивановна Ширина 15 жэлэй туршада Улаан-Үдын паровоз-мотив-вагон заhабарилгын заводто хүдэлнэ. Нүхэр Шир... ти соо эгээл түрүүлэн коммунис ажалай ударнигай нэр... төө hэн.

Мүнөөшье гальваническа участогай коллектив Раиса ... hайн ажалые тэмдэглэжэ, үнгэрэгшэ hунгалтада Улаан... шадай депутадуудай городской Соведэй депутадаар h...

Ф. СОРОКИН...

БУЛТАДАА hАЙН СЭГНЭЛТЭЙ

Николай Григорьевич Световой гансахан манай завод дээрэ 15 жэлэй туршада пропагандистаар хүдэлнэ. Хэды олон коммунистнар, партийнабэшэ нүхэд энэ хугасаада тэрэнэй хүтэлбэрилhэн политhургуули, кружогуудта hуралсажа, политическэ эрдэм мэдэрэлээ дээшэлүүлhэн, ниитын хүдэлмэридэ хабаадалсадаг болоо гээшэб?

— Манай пропагандистын хөөрэжэ байхыень шагнахада урматай даа,— гэжэ hуралсагша Г. Н. Серебряков хэлэнэ. — Хэлэнь тоб байса, хөөрөөнь гүнзэгы удхатайшье, hоноршье, хүн бүхэндэ ойлгосотой.

Нүхэр Световой пропагандистын ажалда тон харюусалгатайгаар хандадаг гээшэ. Имагтал программаар хараалагдаhанаар хиээрлэдэггүй. Хэшээл бүхэндөө түрүүшээр газетын hонин тухай 10—15 минутын туршада хөөрэлдөө үнгэргэнэ. Өөрөөшье хөөрэжэ үгэхэ, маанад hуралсагшадhааша элдэб асуудал hураха. Энэнь заншал болошонхой.

Ингээд байхадань ээлжээтэ хэшээл дээрэ эшэжэ улайжа hууха гүйн тула газетэ уншаха баатай болоноо. Тиихэдэ гансахан дүрбэдэхи хуудаhыень бэшэ, харин бултыень тооной. Гадна журналнуудтай танилсаха хэрэгтэй. hурагшад бултадаа «Политическое самообразование» журнал гэртээ абана. Бидэнэй hуралсалда тон туhатай журнал.

hурагша бүхэн үзэ... hан материалаа, илан... Ленинэй зохёолнуудые... ноор тэмдэглэжэ абаха, ... хэлэбэл, конспект таб... гэhэн шанга эрилтэ ... маанадта табидаг, хэ... ниинемнай хэшээл бүхэ... жа, захяа зүбшэл үгэ... Энэнь бидэнэрые жура... но, пропагандистын за... ратура үзэхэ, баатай...

Партийна hуралсал... хүн политическэ тала... байса ургадаг, коллект... тын хүдэлмэридэ эд... хабаадалсадаг болодог ... ниие гансахан жэшээ д... ража болоно. Локомотив... гын цехэй слесарьну... галир И. Е. Прокудин ... лотор мүрөө хараад лэ... hэн. Ниитын хүдэлмэр... хохотгүй, газетэшье ех... хатүй тооной.

Харин мүнөө Иван Е... танихань бэрхэтэй. ... завкомой гэшүүн, цехо... тедэй хүдэлмэридэ эд... хабаадалсадаг, туhалда...

Николай Григорье... товойн хүтэлбэрилдэг ... hургуулида түгэсхэлэй ... ложо, hуралсагшад бул... баадалсажа, hайн сэгнэ...

hуралсалай шэнэ ж... нэр гурбадахи жэлэй пр... hураха юм.

Н. РАКЕ...
Улаан-Үдын ЛВРЗ.

МЭРГЭЖЭЛЭЭРЭЭ ОМОГОРХОНОБ

АЖАЛ ХҮНИИЕ АЛДАРШУУЛДАГ

Үнгэрhэн жэлэй зун Красноярск хотодо ажаhуудаг дүүдээ айлшалан ошоо hэм. Тэрэмни Красноярскын ГЭС-эй барилгада жолоошоноор хүдэлдэг юм. Дүү хүбүүнтэйгээ суг барилгын талмай дээгүүр ябажа, хүдэлмэришэдэй ажалтай танилсабаб. Эгээл hонирхолтой юумэн гэхэдэ, энэ мантан ГЭС-эй барилгын талмай дээрэ манай леспромхозой тамгатай модон вагонуудhаа буулгагдажа байба. Тэрэ зуура түрэл Буряад оромни hанагдажа, хамта хүдэлдэг нүхэд тухайгаа шэбшэбэб. Манай модошодой бэлдэhэн модон энэ ГЭС-эй барилгада хэрэглэгдэнэ гэжэ hанахадаа урмашан баясабаб.

Буряад оромнай ой модоор нилээд баян. Эндэхи хада уулануудай хойморhоо жэл бүри хэдэн миллион кубометр модон отологдожо, ороноймнай шэнэ барилганууд, аха дүү социалис гүрэнүүдтэ эльгээгдэнэ. hүүлэй үедэ Буряадай ниислэл Улаан-Үдэдэшье олон гэр байранууд, завод, фабриканууд ашаглалгада үгтөө. Шэнэ барилгануудта модон хэрэгтэй. Тон ехэ модон. Модо бэлдэдэг хүдэлмэришэн бүхэн энээниие hайн ойлгоно. Тиимэhээ үдэр бүри даабаряа үлүүлэн дүүргэхэ, ехэ модо бэлэдхэхэ гэжэ оролдоно.

1929 ондо Шулуутайн леспромхозой эмхидхэгдэхэдэ, минии эсэгэ Епифан Сучков модошоноор хүдэлжэ эхилhэн юм. Сүлөө сагтаа тэрэ бидэниие суглуулаад, ажал хэрэг тухайгаа hонирхолтойгоор хөөрэдэг hэн. Эсэгымни хөөрөөе бидэнэр, үхибүүд ехэл анхаралтайгаар шагнан, үнэхөөрөө модошодой ажал хүндэтэй хэрэг гэжэ мэдэрэгшэ hэмди.

Теэд би арбан зургаан наhатайhаа эсэгээ дахажа, нарhан модо гар хюрөөгөөр отололсодог hэм. Тэрэ үедэ, юрэдөө, ямар техникэ байха hэм. Хамаг ажал гараар, морёор бүтээгдэдэг бэлэй. Тиигэбэшье бидэнэр халаанайнгаа даабари холо үлүүлэн дүүргэдэг байгаабди. Тэрэ үедэ хоёрдохи табан жэлэй даабари бэелүүлэн, шэнэ завод, фабриканууд олоор баригдажа эхилээ бшуу. Ехэ барилгануудые түргэнөөр бодхоохын тула hайн шанартай модон хэрэгтэй hэн. Энэ эрилтые хүсэд хангаха гэhэн зорилготой Шулуутайн леспромхозой модошод тэрэ үедэ үдэр hүниие илгангүй хүдэлдэг бэлэй. Тэрэ гэhээр гушан дүрбэн жэл үнгэрөө. Гушан дүрбэн жэл. Энэ үе соо нилээд ехэ юумэн хэгдээ гээшэ бэзэ. Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агуухэ дайнда хабаадалсажа, немец фашистнартай тэмсэн, хэдэн олон орден, медальнуудаар шагнагдаад, түрэл Буряад орондоо бусажа, Шулуутайнгаа леспромхоздо дахин ажаллажа эхилээб. Олон жэл соо энэ ажахыда ажаллаhанаймь түлөө 1948 ондо «Ажалай габьяагай түлөө» гэhэн медаляар шагнаба.

Парти, правительствын ажал хэрэгыемнай ниимэ үндэрөөр сэгнэжэ, хайра шагнал барюулhандань урмашажа, бүри hайнаар ажаллахаб гэhэн үгэеэ хамта хүдэлдэг хүдэлмэришэ нүхэдэйнгөө урда үгөө hэм. Гүрэн түрынгөө хайра шагналые эрхим ажалаар лэ харюулха ёhотой ха юм даа. Шадал мэргэжэлээ улам дээшэлүүлэн, эрхим hайнаар ажаллан, залуушуулда түрүү ажалай жэшээ харуулха гэжэ яhала оролдооб. Ажал, тэмсэл соогуур үдэр хоногууд урилдан ошоо.

1966 он хэзээдэшье мартагдахагүй. Эгээл энэ жэлдэ ойдо модо бэлдэдэг бүлэг хүдэлмэришэдые ажалдаа онсо амжалта туйлажа шадаhанайнь түлөө Ленинэй орденоор шагнаба. Тэдэнэй дунда Баргажанай леспромхозой бага комплексно бригадын бригадир И. И. Скосырский бидэ хоёрой нэрэ бии байба. Тиигэжэ гансашье бидэнэй ажал бэшэ, мүн бидэнэрээр хамта модо бэлэдхэдэг бүхы нүхэдэй ажал ниимэ үндэрөөр сэгнэгдэhэн байгаа бшуу.

Мүнөө модошодой ажал нилээд оньhожоруулагдаа. Шулуутайн леспромхозой ганса Шабурай пунктда хүсэ ехэтэй хори гаран МАЗ болон КРАЗ машинанууд хоёр халаан соо модо шэрэнэ. Энэ пунктын доодо складай хүдэлмэри мүн лэ hайнаар оньhожоруулагданхай. Кабель-кран тайрагдаhан модо вагонуудта ашаална. Мүн лэ тайрагдаhан модо автопогрузчигай хүсөөр штабель болгон сомоно. Юрэдөө урдынхи шэнги «р-р-ааз, два» гэhэн абяан дуулдахаа болёо. Ингэжэ модо бэлэдхэхэ хүдэлмэри оньhожоруулhанай ашаар лэ бидэнэр бүри ехэ модо гүрэндөө тушаанабди. Мүнөө оньhон техникые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа шадаал hаа, түсэб даабари үлүүлэн дүүргэгдэхэ.

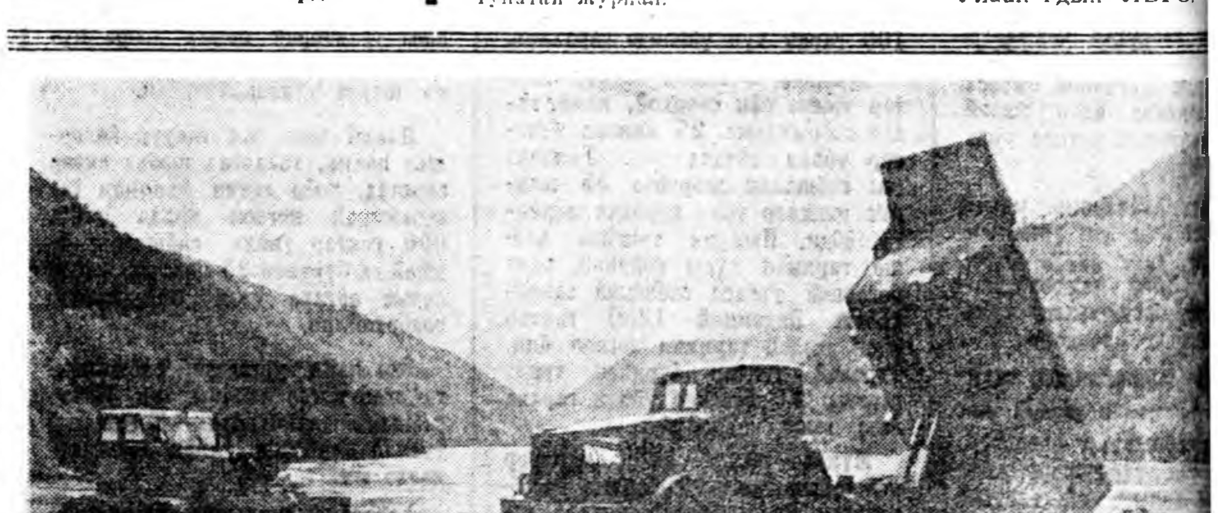
Би Шабурай пунктын доодо складта хүдэлнэб. Эндэхи хүдэлмэри харюусалга ехэтэй. Үдэр бүри 25—30 вагондо модо ашажа, хэрэгтэй газартань, хүргэнэбди. Вагонуудые мини байлгахагүйн тула бидэнэр яhала оролдонобди. Эндэ таба табан хүнhөө бүридэhэн зургаан бага комплексно бригаданууд хүдэлнэ. Тэдэнэр булта хоорондоо мүрысэнэ.

Минии хүдэлдэг М. Барохоевой бригада бусадай дундаhаа түрүүлжэ ябана. Бидэнэр халаанайнгаа даабари 30—35 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, hара соо 1700 кубометр модо тайража, вагондо ашаалха даабаряа 2100—2200 кубометртэ хүргэнэбди.

Эсэгэмни модошон байгаа. Үшөө нэгэ дүүмни — Евгений Сучков энэ леспромхоздо жолоошоноор, минии басаган Валентина нүхэртэйгөө суг модо бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ ажаллажа байна. Эдэнэй бултадаа модошоной мэргэжэл шэлэhэндэнь би баясадаг гээшэб. Зоригтой, бэлиг шадабаритай зон лэ энэ мэргэжэл шэлэжэ, бүхы наhаяа зорюулдаг бшуу.

Элдин уужам Эхэ орон соогуураа аяншалан ябахадаа, шэнэ барилгануудай ербын бодожо байхыень харахадаа, бидэнэр модошодойшье хубита эндэ бии гээд урмашан баясадагби.

С. СУЧКОВ.
Шулуутайн леспромхозой модошон, Ленинэй орденто.



САЯНО-ШУШЕНСКА ГЭС-тэ

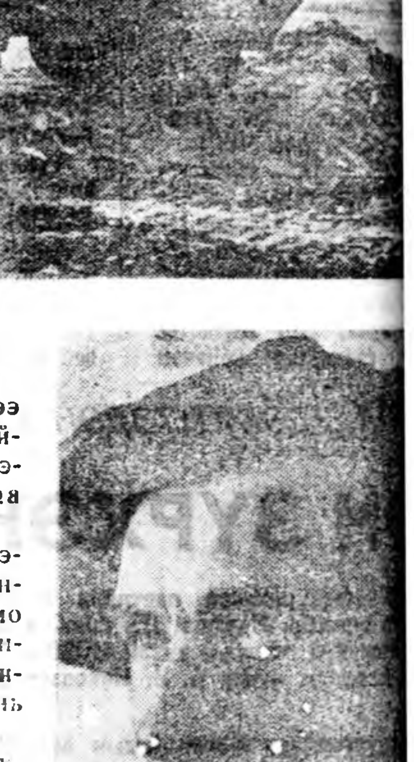


Саянай хаданууд дээрэhээ харахада, Енисей мүрэн сайбайн үзэгдэжэ, Хойто-Мүльhэтэ далай худар долгинуудаа түлхин түлхин абаашана.

Эндэ В. И. Ленинэй сүлэлгэдэ байhан Шушенское тосхонhоо 60 модоной газарта томо гэгшын ГЭС баригдажа байнхай. Энэ ГЭС-эй хаалтын үндэрынь—240 метр. Хүсэниинь —6 миллион киловатт.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Түмэр замай хүүргын барилга. 2. Хаалта дээрэ шорон адхагдана. 3. Дархашуулай бригадын бригадир Виктор Дубинин.

ТАСС-ай фото.





КОМ-МУНИСТ

...найаймагай Далахайн совхозой үхэршэн, ...ист Жүгдэр Ундеевич Цыденов тухай очерк



...эдлэхээ энэ дэлхэйдэ түрэхэдэнь,
...р гэжэ нэрлээ бэлэй түрэлхидынь.
...амасаһаар үндын тэнжэн бодоходонь,
...ргалаа бэдэрхэ хаһатай болоходонь,
...элхэйнь наратайшье һаа харанхы.
...анги хүсэтэйшье һаа харанхы,
...сёдой хүл доро шэшэржэ
...бэлэй, байгаа бэлэйл тэмсэжэ.

2.

...аралта Эхэ түрэл бүмбэрсэгэй
...ттэнь тэгшэ жаргал бии хаб?
...оной гаталһан бүм сагай
...үүхэ хэн хөөрэжэ бирахаб?
...баһан Сэдэнэй Жүгдэр
...эдые элирүүлхэ гэжэ шиидэлэй.
...дабашагүй хүшэр замаар хүбүүн
...золоо олоһойб гэжэ шэбшэлэй.

3.

...харанхы дэлхэй дайдань байтараа
...лай холоһоо хэлбэлзэхэдэл гэбэ,
...оёд айһандаа сошожо тэбдэн,
...даа мүргэн, бүдэржэ, гүйлдэжэ мэдэбэ.
...ноёдые гэнтэ айлгаһан дайда
...хэшэг манда заяажа магад» —
...зон ойндоо нигэжэ найдан.
...бүхэнии анжаран шагнаархажа ябабал.

4.

...мэргэн Ленинэй һургаалаар зэбсэгжэн,
...мэришэн анги тэмсэлдэ түрүүлэн бодобо.
...малшад дор дороо зүбшэлсэн,
...замаа шэлэхэ аргатай болобо.
...зама хурса һэлмэ, жадын эри дээр
...хаанай засаг түрэ бутарба.
...онто Россин арад сухарилтагүй эридээр
...тамын һабарһаа одооошье мултарба.

5.

...һараа тулюур һууһан Сэдэнтэнэй
...жэ һэргэхэ сүлөөтэ саг ерэлэй.
...хараалта дарлалтада хашагдаһан тэдэнэй
...жэтүүр тэнин һэргэлэй.
...сагай һандарһан гуламта дээрэ
...халай дүлэтэ гуламта
...рхагүйгөөр табигдаба.
...байдалта дүлин хэбтэһэн хээрэ
...даһан жаргалаа зохёохоо
...йшүүл томилогдобо.

6.

...ай Жүгдэр тэдэнэй дунда алхалалсан
...ндэ шэнэ байдал табилсаба.
...махэтэ ангиин дайсадые даралсан,
...ёмороото, хүлгөөтэ үеые дабалсаба.
...этэ сагай ажалай жолоо барижа,
...тэ жаргалаа шударгы зохёожо оролой.
...номой эхин үзэг танижа,
...дэлхэйн байдалаар һонирходог болоолой.

7.

Зоболон тамаһаа сүлөөрһэн Эхэ оронинь
Зоболонто дэлхэйдэ мандаһан нарандал
һанагдаба.
Харгис байдалта гүрэнүүдэй олонхинь
Хорото һабараа һарбайшоод байһандал һанагдаба.
Сүлөөтэ байдалаа хамгаалан хамтаараа бодохо
Сусашагүй тэмсэл урдамнай гэжэ мэдэбэ.
Халдажа ороһон дайсадаа эрэлхэгээр тодохо
Хабатай байхаар Жүгдэр бэеэ бэлдэбэ.

8.

Гэрэлтэ байдалаа түлэг зохёожо байхадань,
Гитлерэй нохосууд Эхэ орондомнай добтолбо.
Сэдэнэй Жүтдэрэй сэрэгшэ болохоо гуйхадань,
Сэрэгшэн мэтээр колхоз дээрэнь орхибо.
Баатар ажалай түрүү зэргэдэ ябажа,
Бузар дайсадаа бута сохилсобо Жүтдэрнай.
Аба оронһоо хүндын шагнал абажа,
Ажалайнгаа жолоо шангаар бариба Жүтдэрнай.

9.

Аялга доронь ардаг хүлэгэйнь табараан
Аглаг дэлюун хэшэгтэ дайдынь һэреэнэ.
Малшан тэрэнэй үндэр ажалайнь дабаан
Манай нютагы магтаал солоор һэргээнэ.
Элдин хонгор дайдаяа эндэһээ хаймадан,
Эзэн ёһоор шэртэхэдэнь хэды һайхам.
Үнгын сэсэгтэ үлзы тэнюун майладань
Үхэр малынь шэмэг болон байнал.

10.

Үнэн сэхэ эрхим түрүү ажалаараа
Улад зондоо үнинэй хүндэтэй болонхойл.
Энхэ һайхан эрхэ сүлөөтэ жаргалаа
Эгээл юрын ажал хэжэ олонхойл.
Сомоной депутат, партиин райкомой гэшүүн —
Суута малшанай харюусалгань ехэ.
Аймагай зурагаанай шухала, орёо, хэсүү
Ажал хэрэгүүдые шиидхэлсэнэ сэхэ.

11.

Совет хүндэ ажал бүхэн алдартай,
Солото ажал — жаргал гэһэн намтартай.
Зоболонто сагта зараса ябаһан хүбүүнэй
Золто замайнь аша габьяа энэл даа.
Бардам баянай үүдэндэ һуудаг хүбүүмнай
Баранда хүндэтэй президиумдэ һуунал даа.
Үбсүүн дээрэнь Ленинэй орден яларна,
Ухаан бодолдонь Ленинэй һургаал ябтарна.

12.

Ажалдаа туйлаһан үндэр амжалта бүхэнөө
Агуу партидаа, арад зондоо зорюулнал.
Наран мэтэ элшэтэ арюун хүсэлөө
Нарата ерээдүйн һаруул үүдэ руу оруулнал.
Эгээл тинмэһээ уян сагаан сэдьхэлтэй
Эрхим эрын ажалай габьяа һайхан.
Габьяата ажалайнь алдар соло хэтэдээ
Гэрэлтэ нютагайм домог болон байхал.

Ф. ЦЫДЕНЖАПОВ.

Утаата.



Агуу багша тухай арад зоной үгүүлэлнүүд

3. ЛЕНИН БАЙГАЛ ДЭЭРЭ

Энэ ушар 1918 оной намар болоһон юм. Байгал шадар аймшагтай шанга байлдаан бусалжа байгаа. Сагаантан шадалаараа улаантаниие хашажа, улаантан эрэлхэгээр сагаантантай сохилдожо байгаа. Уладайшье унаха гээшэ үдэр бүри олошорно, сагаантанай буу зэбсэг гээшэнь барагдашагүй, дайлалдажал бай гэхээр. Далайн саанахи далан долоон хадхууртай абарга могой тэдээндэ туһална, Америкэ, Англи, Японой баяшуул сагаантанда буу зэбсэг, бидэндэ үхэл тахал эльгээгээд һаланагүй. Тиибэшье һаань манай ажалша түмэн аха дүүнэр: хүдөө нютагай таряашад, хото городой хүдэлмэришэд Совет засагаа аршалан бодожо, ами бэеэ хайрлангүй тэмсэхэ гэжэ шиидэбэ. Тиин Байгалһаа нааша сагаантаниие табингүйгөөр, үхэ үхэтэрөө тулалдан байгаа. Хүндэш гээшэнь хэлэхын аргагүй һэн. Иимэшье ушар тохёолдодог байба: нэгэнэйнгээ буудажа хэбтэхэдэ, хоёр хүниинь буугүй хаража хэбтэхэ юм. Тэрэнэйнгээ эсэжэ туйлдаа хүрэхэдэ гү, али шархатажа алуулхада, нүгөөдэнь бууень абажа буудажа ородог, гурбадахинь ээлжээгээ хүлеэжэ хэбтэдэг—иимэ ушартай болодог байгаа. Заримандаа тэдэ хоёрынь нэгэш дахин буу табингүй, нэгэш граната шэдэнгүй, тархяа таба сагаанай сэнгүйгөөр табижархихашье ушар болодог һэн. Хуушан байдалые хобхо сохихо гэжэ, хоротон дайсадые хуу хюдаха гэжэ бодобошье, буу зэбсэгээр ядалдахадаа, тэдэнэр хайшан гэхэ бэлэй даа...

Тиимэ бэрхэтэй хатуу байдалда тэдэнэр үдэр хонотоор бэшэ, һара жэлээр тулалдажа ябаа. Сибириин зоной сэдьхэл зүрхэн хатуу: үхэтэрөө тэмсэхэ гэһэн хойноо ямаршье хүсэнһөө тунхарихагүй!

Хатуул зонтой ушарбабди гэжэ унхидажа мэдэмсээрээ, сагаантан Байгал шадар хара мянган сэрэг суураа татаба. Харин манайхин сэрэгээ олон болгохо аргагүй. Эрхүүһээ эхилээд аяар Ураал хүрэтэр бүхы газар нютагууд сагаантанай һабарта байгаа бшуу. Тиимэ дээрэһээ Байгалай баруун эрье дээрэхи Слюдянкаһаа манай Дээдэ-Үдэ хүрэтэрхи нютагуудай арад зон лэ улаантанай тулга боложо байба.

Улаантаниие нэгэ сохилтоор Байгал руу хүмэрюулхэ гэжэ сагаантан үни удаан саг соо бэлэдхээд, августда эхилээ һэн. Сентябрь һара дүхэшоод, сэнхир хүхэ Хамар-Дабаан саахар мүнгэн саһаар хушагдаба. Байгал далай бараан хара болошоод: бүрхирхэш гээшэнь ухаангүй, оршон тойрон байһан ой тайгын шууяае, ан гүрөөлэй хэрхирээе һүр даран байба. Харин доро газарта хура бороо хүйтөөр шэрбэн тамалжа, окоп нүхэн соо һууханнь зүдэрүү болоод, хүйтэн һалхин хубсаһа нэбтэ үлеэнэ. Манайхинай муу хубсаһатайе сагаантан мэдэхэ байгаа, тиигэжэ зорюута хүйтэн болгоод, бузар шангаар добтолжо оробо гээшэ. Үхэр буунуудынь нэгэн доро нэрьешэбэ, ташуур буунуудынь таршаганалдашаба, толгой дээгүүрнай һомоншье гэжэ һула адхаршаба, гранатануудшье гэжэ улаа бутаршаба. Улаан сэрэгшэд хэсүү байдалда оробошье, тэсэжэл, тулажал байгаад һэн. Хэдэн хоног удаагаар дайлабашье, сагаантан диилэжэ шадабагүй, улаантан далтиржа үгэбэгүй.

Колчак тиижэ яажашье ядахадаа: хаана-яанаһаа сэрэгүүдээ гулидхажа, дахин Байгал тээшэ түлхибэ. Нэгэ сохилтоор улаантаниие дарахам гэжэ һайрхаад, тэдэ хара мянган сэрэгүүдээ манай урдаһаа табиба. Ондоо хэндэшье найдангүйгөөр, Колчак өөрөө командалхам гэбэ. Тиихыень Ленин дуулажархёод, самолёдоор наашаа хүрэжэ ерэбэ юм ха. Дайн байлдаанай түлэг халуун үедэ Владимир Ильич гэнтэ улаан сэрэгшэдэй дунда бии болобо гэнэ. Ленин Байгал дээрэ ерээ гэһэн мэдээн сахилгаан түргэн тараба. Улаан сэрэгшэд улам зүрхэтэйгөөр, улам хүсэтэйгөөр тулалдажа ороо һэн.

«Ленинэй манда ерээ хадань, юунһээшье айнагүйбди, яашье тулажа гарахабди, заатагүй илалта туйлахабди», — гэжэ улаантан үнэн зүрхэеэ зүрхэлбэ, үнэгэн малгайгаа үмдэбэ.

— Тингэжэ манай сэрэгүүд тулажа гараба, илажа гараба. Байгал дээрэ Ленин ерэдэг байгаа юм, тиимэһээ бидэнэр дайсадаа илаабди, — гэжэ арад зоной дунда хэлсэдэгынь энэ бэлэй.

Кабанскын аймагай Посольск тосхоной, 1883 ондо түрэһэн, үзэг мэдэхэгүй үбгэн ВАСИЛИЙ ДМИТРИЕВИЧ ЗОРИНЬОО 1949 ондо бэшэгдэжэ абтаһан үгүүлэл.

4. ЛЕНИН БАГША

Лениниие буряадууд багшамнай гэдэг. Эгээл түрүү, эгээл эрхим багшамнай юм. Юундэб гэхэдэ Ленин багша буряадуудай байдал һуудалые хайшан гэжэ һайжаруулхаб, уйдхар гасалан, ядарал зоболонгһоо хайшан гэжэ мулталхаб гэжэ анха зааһан байна. Энээн тухайнь эндэ би хөөрэхэ һанаатайб.

Баргажанай голдо буряадууд һуужа захалһаар үни заяанай болоо. Бархан уулын тэнгэридэ туламa, шэнэһэ хушын үүлэндэ хүрэмэ байхаһаа хойшо юм. Манай нютагые Баян гол гэжэ хэлсэдэг, теэдшье иимэ баян, иимэ һайхан газарые үлгэн дэлхэйн үбсүүн дээгүүршье бэдэрээ һаа, олдохогүй хал даа. Гол мүрэнүүдтэнь загаһа жараахайнь гараараа барима элбэг, ой тайгадань ан гүрөөл модоор сохижо унагаама олон, тала дайдаарнь шубуу шонхорынь аляаһа батаганадал үй түмэн. Эды баян газар нютагтай байбашье, буряад зон арай шамай амидаран байгша һэн. Һэрхигэр соорхой һэеы гэртэй, толгой тоолон үзэг ном мэдэхэгүй, хүл нюсэгэн, гэдэһэ хооһон һуудаг байгаа. Тулюур, ядуу хүнһөө үбшэ хабшан һалахагүй, улад зон айл аймагаараа хосоржо, мал адууһаниинь һүрэг хүлөөрөө туран үхэжэ байгаа.

Саг жэлэй үнгэрхэлөөр, айл нютагуудаар улад зон һөөргөө бии боложо, гэрэйнь үрхөөр дахин утаан бурьялбашье, урда мэтэ нөөхил үгытэй ядуу зандаал байгша һэн. Үбгэ эсэгэнэрнай хэлсэхэдээ, элинсэг хулинсагуудай баһа иимэ ядуу байгша һэн гэлсэхэ, үри хүбүүднай үгытэй баһал байдаг, аша гушанарнай уг гарбалаа дахаһан лэ байдаг һэн гэлсэхэ.

Тиин байтар, манай нютагаар нэгэ ород хүн бии боложо, айл аймагаар ябадаг, хүн зонтой хөөрэлдэдэг, юундэ олонхи зон үгытэй, үсөөнхи зариман баян байнаб гэжэ хүн бүхэндэ ойлгуулдаг байба. Нээрээшье, манай эндэ нэгэ хэдыхэн айлай аймшагтай баян һууханынь, бэшэмнай барандаа ядуу, саг үргэлжэ үри шэридэ баригдашоод, баяшуулай нюур хаража һуудаг юм һэн. Тиигэжэ буряадууд мүнөөхи ород талын ухаамсар үгэнүүдые улам улам анхаралтайгаар шагнадаг боложо, үнэн юумые үнэн руунь хэлэнэ гэжэ хүндэлэгшэ һэн. Бодол дээрээ бодол түрэжэ, ухаан дээрээ ухаа нэмэжэ, нэгэтэ иитэжэ асуубад:

— Ядуу байдалһаа хайшан гэжэ мултарха зон гээшэбибди? Хэн манда замымнай заажа үгэхэ гээшэб? Энэ хэрэгымнай ши даажа абаа һаа яахабши?

— Бүхы үгытэй ядуу хүнүүдэй багша мандаш бии юм. Ленин гэжэ нэрэтэй. Жаргалта байдалайнгаа түлөө хайшан гэжэ тэмсэхэ хэрэгтэйб гэжэ бидэнэр бүгэдые һургана. Бишье тэрэнэй шабинь гээшэб. Барандаа нэгэ жэгдээр, нэгэл һаналтайгаар дахан дабшаа һаамнай, хааншье, хаанай түшэмэдшье манай урдаһаа юушье болохогүй.

Тэрээнһээ хойшо Ленин манай хайрата багша болоо һэн.

Ород ханимнай Ленин тушаа олон юумэ үдэшэ бүри хөөрэдэг болобо. Хаанта засаг жэнхэн балай, сүл сэбдэг хизаар руу Лениниие сүлэжэшье ядаа, улад зонһоо холо, ой тайгын оёорто нюужашье ядаа, түрмэ шорондо хаажашье ядаа. Тэсэмгэй хатуу гээшэнь аргагүй, ябаһан лэ газартаа арад зонтой холбоо барисаагаа таһалдаггүй, хаа хаанагүй нүхэд шабинараараа дамжуулан, арад зонтоёо хөөрэлдэжэл, зүбшэл үгэжэл ябадаг байгаа. Шабинар нүхэдынь гэжэ олон, Ленинһээ ондоо нэгэшье багша тиимэ олон шабинартай хэзээшье байгаагүй гэнэ.

Ленинһээ хаан саагуураа ехэл айдаг байгаа. Шабинартай болоо гэжэ дууламсаараа, тэдэнииень барижа хаадаг, Сибирь руу сүлэдэг һэн. Тиигэжэ Ленинэй шабинарые ябуулжа һалаба гээд, бүхы манай Сибиреэр сүлэжэ, бидэндэ үлэ мэдэг туһа хүргэжэрхёо хаям.

Буряад зон Ленин багшын һургаал заабари баримталжа, ухаан дээрээ ухаа гүйлгэжэ, зориг дээрээ зориг эршэдхэжэ, ноёд баядайнгаа урдаһаа тэмсэн бодоо. Үгытэйшүүл мал адууһыень тала дайдаар адуулжа ябатараа алдажархидаг, баяд өөһэдөө тэдэнээ олодоггүй, баядай хүлһэншэд минитээр хүдэлхэеэ арсадаг, тиихэдэнь баядай өөхэн хайладаг, гэдэһэ гүзээнь таталдадаг болошоо һэн.

Удаань бүхы Россин үгытэй ангиие байлдаанда бодхооходонь, буряадууд Ленинэй замаар, Ленинэй заабаряар гаража, хуушан хуулиие унагаахын хойноһоо, шэнэ хуули тогтоохын хойноһоо ябалсаһан байна. Тингэжэ манай хизаар нютагаар Совет засаг ерээд, газар эдлүүриие үгытэй малшадта хубаажа үгөө, баяшуулда ута ташуурынь барюулаад, мал адууһаяа адуулуулаа. Ленин багшамнай шабинараа манда эльгээжэ, хаа хаанагүй һургуули нээхэ гэбэ, хамаг зониие эрдэм номдо һургаха гэбэ. Шабинарынь Ленинэй хүсэл зоригые дүүргэжэ, үгытэй зон бултааран үзэг бэшэгтэ һуража эхилбэ. Манай нютагаархин барандаа уншадаг, бэшэдэг боложо, эрдэм гээшэ гэрэл, баяр мүн гэжэ ойлгоһон үргэн олон үгытэй зон барандаа досоогоо долоон нара бадаргаба.

Мүнөө сүлөөтэ Буряад орондо Лениниие танихагүй айл байхагүй — иигэжэ агууехэ багшынгаа аша габьяае харюулна. Шэнэ байдал Буряадта олгоһон, зол жаргал зон уладта түхөөһэн, бүхы арадуудые аха дүүнэр болгоһон, ород арадтай анда түрэл болгоһон ашата багшынгаа алдар солые магтая!

Баргажанай аймагай Яса нютагай, 1884 ондо түрэһэн, үзэг бэшэг бага мэдэхэ үбгэн БОБОЙ ЕРЕНЦЕЕВИЧ БУДАЕВҺАА 1935 ондо бэшэгдэһэн үгүүлэл.

5. ТАИГАДА ХААНАҺАА ГЭРЭЛ ОРОБОБ?

Эвенкэнүүд бүхэли наһаараа ой тайга соогуур нүүжэ ябадаг аад, үдэр гэжэ мэдэдэггүй, үдхэн тайга соонь үргэлжэ һүни байгша һэн. Хада дээгүүр унтахада хүйтэн, хара һалхин яһан хуудаһаар үлеэхэ, янгинама жабар гол аминдаш хүрэхэ, тиин ядахадаа жалга нэмэри соогуур хонохош, тиихэдээшье хүлдэхэһөө бэшэ юумэ мэдэхэгүйш. Үдэрынь хабсагай дээрэ гарахада, хада уулануд нара халхалдаг, ташалан жалгада ороходо, үдхэн модон тэнгэри халхалдаг. Эвенкэнүүдэй ажабайдал иимэ бэрхэтэй һэн. Ан баряа һаа, ама садхалан ябахаш, азагүйдөө һаа, гэдэһэ хооһон ябахаш. Түрэл гаралайшни нэгэн тэнгэриин үдэр бүри үхэжэ байха. Харин ан гүрөөлэй элбэт һаань, үшөөл барагтай гарасалдахаш, үгы һаань үхэхэһөө бэшэ ондоо заяан байхагүй. Теэд уг таһалдашангүйгөөр хайшан гэжэ амидархаб гэжэ эвенкэнүүд бодолгодо хатадаг болобо. Яһалашье бодолго гүйлгөө, яһалашье үзэл үзүүлээ, бөө удагаяашье бөөлүүлээ, ондоо болоһон юумэ байхагүй. Аха заха шүүлингэдээ ошожо бараалхаад, эвенкэнүүд иигэжэ һураба.

— Саашаа, юрэдөө, юун болохонь гээшэб, ут удхамнай иигээд лэ таһархань гээшэ гү?

Шүүлингэнь дээгүүр шагаажа хараад, гэнтэ хашхарба:

— Таанадайш хосороо һаа, ондоо улад түрэнэ аабза, газар юрэдөө хооһорхогүй даа.

— Манай хосороо һаа, хэн шамда түрэхэ юм?

— Таанадай бэе газарта шэнгэхэ, ондоо улад газарһаа түрэхэ, — гэжэ шүүлингэ хэлээд, газарһаа модо абажа арбагайдан, арад зониие намнажа оробо.

Иигэжэ эвенкэнүүд эб зүбөө олонгүй тараа һэн. Гэбэшье бөө удагадашье, шүүлингэ ноёндошье этигэхэ хэрэггүй, харин өөрынгөө хүсэ шадалда, ой тайгын баян хэшэгтэ найдаха хэрэгтэй гэжэ тэдэнэр ойлгожо абаа һэн.

Энэ наһандамнай эвенк түрэлтэн бү дууһашаһай гэжэ бодолгодо хатан, үбгэд хүгшэд һанаан үнөөн болон һуубад. Тиигэжэ байтар агууехэ хубилалта болошобо. Ород арад хааниие унагаагаад, засаг түрэеэ Ленин бариба.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо тайга соо гэрэл оробо. Эвенкэнүүдтэ улаан отогууд бодобо. Һургуули һударнууд нээгдэбэ, врач-эмшэд ерэбэ. Тиигэжэ тайга худар Ленинтэй хамта һаруул һайхан ажабайдал ерэбэ.

Эвенкэнүүд бөөнэртэ этигэхэеэ үни болинхой, бүхы мүлжэгшэдөө намнажа хаянхай. Халаг, мүнөө үбгэ эсэгэнэрнай нойрһоо һэрнжэ харагша һай, — байдал һуудалнай ямар һайхан болоо гээшэб, тайга соомнай Ленинэй наран ямар хурсаар шарана гээшэб!

Зол жаргалта байдал зон арадтамнай олгоһонойнь түлөө Ленин багшаяа бидэнэр аялга дуундаа оруулжа магтанабди, түрэл эсэгэ шэнгеэр хүндэлнэбди. Агууехэ багша Ленинэймнай аша габьяае арад зон бултааран мэдэжэ абаг лэ. Ленинэй замаар ябаһан хүн хэзээдэшье төөрихэгүй. Бүхы эвенкэнүүдэй ой тайгые баатар Ленин бата түгэлдэрөөр гэрэлтүүлээ.

Баунтын аймагай Дээдэ-Амалат тосхоной, 1898 ондо түрэһэн ТУРУНЧИ НОМОКОНОВАҺАА 1937 ондо бэшэгдэжэ абтаһан үгүүлэл.

(Үргэлжэлэл. Эхининнь июлиин 8-най номерто).

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

...һуралсалай шэнэ жэлые угтуулан

...АГШАНАРТА ...УҺАЛХЫН ТҮЛӨӨ

...улиин хүдэлмэридэ орёо ...али олон ушардаг. Жэ... хуушан программаар хү... ...йха үедэ эхин классаа ...аар дүүргэжэрхиһэн аад, ...һурагшад табадахида оромгалдашадаг һэн. Тиигэжэ ...» ахилһан үхибүүд һу... ...гамагүй боложо, ахир...һаар, һүүлэй һүүлдэ бу...дурагүй болошодог һэн. ...оһоо нэгэ класста хэ... ...һуугаад, һүүлдэнь най... ...хүүргэнгүй, һургууляа ...иха.

...юумэн яагаад тохёолдо...аб? Хуушан программа...агаа эхин классайхинь ...гаа ябасаһаа таһаранги ...даа.

...ал тэрэ шалтагаанһаа ...ай, мэргэжэлтэй багшана...адалаар һүүлэй хэдэн жэ...нада табигдаһан шэнэ про... ...проект зүбшэн хэлсэг...нөө ажабайдалда нэбтэр...

...ушарһаа һургуулинуудай ...ска нэгэдэлнүүдэй хүдэл... ...шэнэ эрилтын ёһоор ...ха болоно.

...Хурамхаанай дунда һур... ...методическа нэгэдэл үн... ...һуралсалай жэлдэ хүдэл...үүлхэдээ, эхин классай ...ые шэнэ программатай ...а, онол аргаяа шэнэд...гаха хэрэгтэнь туһалха ...бяа.

...дамнай методическа ...булан саг үргэлжэ хүдэ...н зургаа дахин нээмэл ...үд үнгэргэгдөө. Тэрэ хэ...ые түрүү багшанар үн... ...мүнөө хүдэлжэ байһан ...даа шэнэ эрилтэ, зүйл...дхуулан оруулжа эхил...руулаа юм.

...«В» классай багша ...ева эрхим хэшээл хээ. ...ша шэнэ программын ...ые хэрэглэн, хэшээлэй ...үдэй алдуунуудые яажа ...б, словарна хүдэлмэри ...ябуулхаб гэжэ харуулаа

...хоёрдохи «Г» классай ...М. Залуцкая тоо бодол... ...гуримаар заажа эхил...ба. Тиин үхибүүдтэ шэнэ программа хүсэ хүртэхөөр гэжэ бодото жэшээ дээрэ харуулаа бшуу. Тэрэнэй шабинар, геометрическэ дүрсэнүүдые, тэрэнэй шэнжэ шанарые һайн илгаруулдаг болонхой. Олон булантай дүрсэнүүдые, тэрэнэй хубинуудые үхибүүдынь мэдэнэ. Тэрээнтэй зэргэ черченеэр бага сага дадалтай болоо.

Методическа нэгэдэлэй зүблөөнүүд дээрэ математика, ород хэлэ заалгаар олон элидхэл шагнагдажа, зүбшэн хэлсэгдээ.

Гадна багшанарта туһаламжа болгон, «Уран һайханаар уншалгын методикэ» гэһэн темээр практическа хэшээл болоо һэн. Тэндэ эхин классай багшанар яажа үхибүүдые уран гоёор, удхаһаань дулдыдажа зүбөөр уншуулжа һургахаб гэһэн зарим тэды дадал олоо юм.

Эхин классай багшанарай методическа нэгэдэлэй хүдэлмэридэ аха классуудай багшанар эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Математикын багшанар Е. Н. Терентьева. Д. Н. Нимаев гэгшэд бидэнтэй практическа хэшээлнүүдые үнгэргөө юм.

Нэгэдэлэйнгээ зүблөөнүүд дээрэ шэнэ программаяа предмедүүдээрээ тус тустань гүнзэгыгөөр шудалаа зомди. Һургуулиин завуч Е. Ц. Цыренова «Эхин классуудай программын удха, гол эрилтэнүүд» гэһэн темээр элидхэл хээ.

Мүнөө бидэ методическа хүдэлмэриингөө дүн гаргаха зуураа, 1969—1970 онуудай һуралсалай жэлдэ юу хэхээ түсэблэнэбди.

Гэбэшье шэнэ программада оролго багшанарай урда шэнэ зорилгонуудые табина. Нэн түрүүн багшанар өөһэдөө саг үргэлжэ ургажа байхаяа хүсэхэ уялгатай. Шудалха, уншаха юумэн барагдахагүй. Хэрбээ тиигээгүй һаань, ямаршье методическа туһаламжа хиидэ үлэшэхэ болоно бшуу. Алишье талаараа һайн лэ бэлэдхэлтэй багшанар мүнөө сагай хүүгэдтэ хэрэгтэй эрдэм олгуулжа шадаха гээшэ.

И. МАЛЫГИНА.
һургуулиин методическа нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэ.
Баргажанай аймаг.

ТОБШОХОНООР

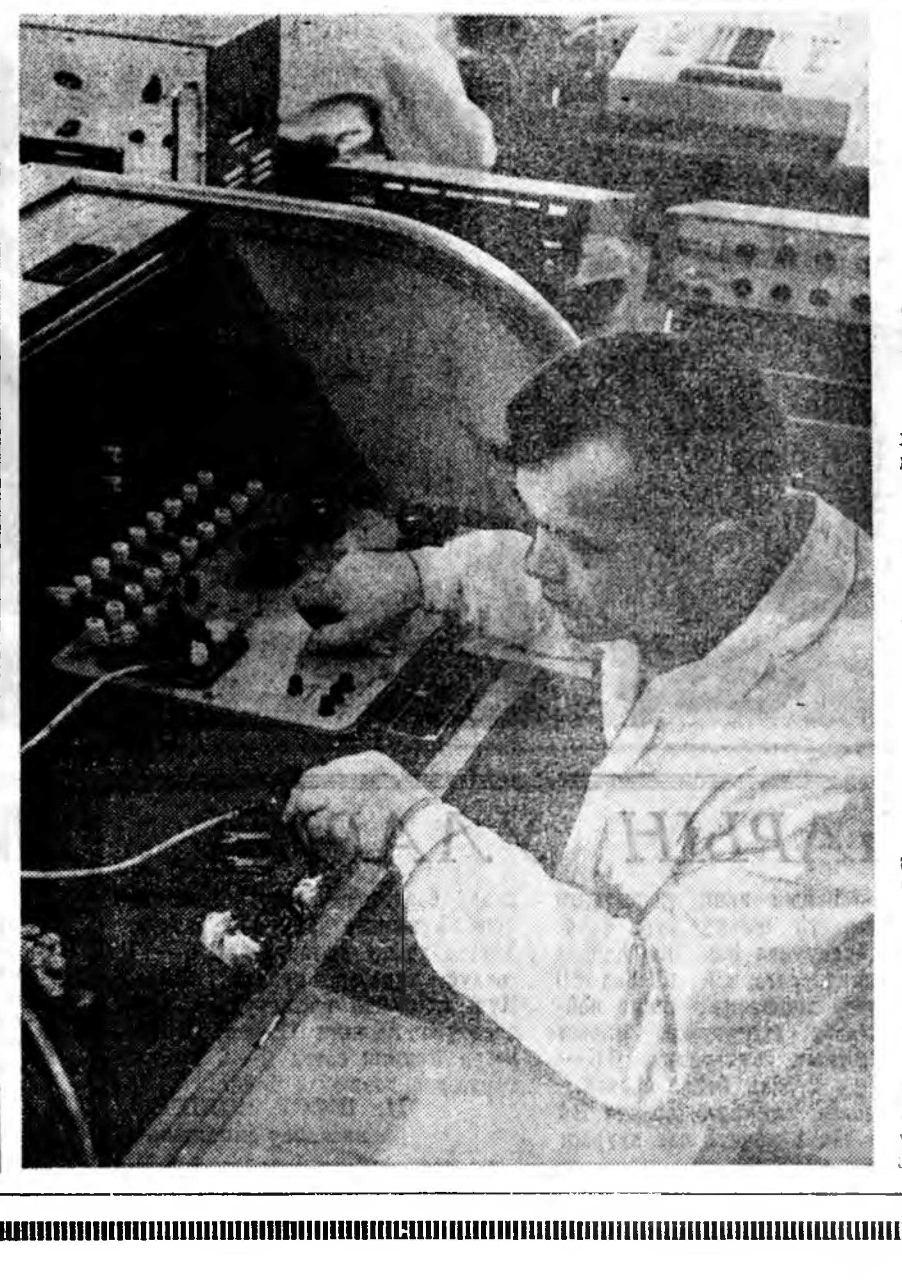
Һаяхан аймагай түб — Хори тосхондо эд бараанай, эдеэ хоолой ярмаг нээгдээ. Эндэ оёмол, нэхэмэл болон оймһоной, ажаһуудалай эд хэрэгсэлэй, элдэб зүйлэй бараан табигдаба. Мүн тиихэдэ тэндэ уран һайханай, политическэ болон элдэб номой базаар нээгдэжэ, хонишод, малшад хэрэгтэй зүйлнүүдээ худалдан абаһан байна.

Б. ЛАИДАПОВ.

БЕЛОРУСИИН ССР. Минск городой «Эталон» гэһэн завод һаяын предприяти юм. Хэмжэлгын техникын орёо оньһон приборнууд эндэ бүтээгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: приборнуудые тааруулдаг участок. Түрүү хүдэлмэришэн Николай Канышко приборнуудые шалгана.

ТАСС-ай фото.



ЭРДЭМ, ТЕХНИКЫН ЭДИ ШЭДИ

ХОЁР ДАБХАР ПОЕЗД

Поездоор аянда ябаһан хүн бүхэн сонхын дэргэдэ зогсожо, үзэсхэлэн гоё байгаалиие һонирхон хаража ябадаг гээшэ бэзэ.

Хоёрдохи дабхартаа гэрэлтэй, хушалтатай, холын аянда ябаха шэнэ вагон Ленинградта бүтээгдээ.

Аянда ябагшад вагоной доодо дабхарта унтаха һууритай, тэрэнэй хоёрдохи дабхарта хүнүүдэй һууха авиационно түхэлэй креслэ байхаар хараалагдана.

Иимэ вагонтой поезд час соо 160 километр хүрэтэр түргэнөөр ябаха байна. Пассажир бүхэн доохонуур ниидэжэ ябаһан самолёдто һуугаад ябаһандал, зүг бүхэн тээшээ хамаг юумые хуу хаража ябаха байна. Дурсагдагша вагон орон соогуураа аяншалагшадта таатай зохид болохо.

ВИНТЭ ДАЛИТАЙ „ЖАБОТИНСКИЙ“

МИ-10 вертолёт дэлхэй дээрэ ...ээн ехэ, эгээн хүсэтэй вертолёт болоно. Тэрэ хадаа газар үрэмдэлгын аранга, электрын элшэ хүсэ дамжуулдаг линиин мачтануудые хүндэ станогууд болон хабсаргамал гэр агаараар үргэн зөөдэг байха юм. Тус вертолёт 23 тонно ашаа үргөөд, 3 километр дээгүүр ябадаг байна.

Тиинһээ тиитэр энэ булад «хараасгай» бусад вертолёдуудта орходоо һураггүй түргэнөөр ниидэнэ. 11 мянган мориной хүсэтэй турбинатай айхабтар томо энэ вертолёт час соо 350 километр зайда ниидэнэ.

МИ-10 вертолёт Англяар, Франциар, Хойто Европын оронуудаар ябаа. Пилодууд тэрэниие «агаарай Жаботинский» гэжэ нэрлэнэ.

ПЛАСТМАССААР БҮТЭЭГДЭҺЭН БУУ

Пластмасса хадаа буладһаа дүрбэ дахин хүнгэн, гурба дахин бэхи юм. Ижевскэ завод тэрээгээр агнууриин шэнэ буу бүтээжэ гаргаа. Полимернэ сэмгэниинь 17 мянга дахин буудахада нэгэшье муудадаггүй, үнөөхил зангаараа байдаг. Тиимэһээ тэрэниие тоһодонгүйгөөр хаа-яа сэбэрлээд лэ байхада яахашьегүй.

Пластмассаар хэгдэһэн шэнэ буу түмэр бууда орходоо үнэгүй юм.

(Мүнөө жэлэй календарьһаа).



ЛЕНИНГРАД. Эгээл хатуу материал эльбороор бүтээгдэһэн инструментнүүдые «Ильич» гэжэ завод олоор гаргажа эхилбэ. Энэ материал алмазһаа үлүү хатуу юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эльбороор бүтээгдэһэн пастануудые Алла Грачева багсалжа байна.

ТАСС-ай фото.

ҺАЙШААЛДА ХҮРТӨӨ

Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Буряадай гүрэнэй драмын театрай Москва хотодо гастролёор ерэжэ, эндэхи зондо табиһан зүжэгүүдэй али нэгыень телевизорээр харуулхые гуйжа, олон хүнүүд түбэй телевидениин студида бэшэгээр хандаһан байна.

Тэдэнэй гуйлта дүүргэгдэжэ, июниин 30-да Цэрэн Шагжинай «Галта джунгли» гэһэн пьесэ Москвагай телестудиһаа сэнхир экрануудта гаргагдаа.

Вьетнам арадай хорото дайсадтай яажа тэмсэжэ байһые харуулһан энэ зүжэг хүнүүдэй анхарал ехээр татаа.

Тус спектакльда наадаһан артистнар Н. Шагдарова, В. Халматов, Ц. Пурбуев, Б. Аюшин, П. Николаев, Д. Дондоков болон бусадай бэлиг шадабарие телевизор харагшад үндэрөөр сэгнээ.

В. БРАЙКОВСКАЯ.



Үсэгэлдэр, июлиин 8-да Улаан-Үдэ хотодомнай Зүүн Сибиирин болон Алас-Дурна Зүгэй врач-стоматологуудай научно-практическа конференци хүдэлмэреэ эхилбэ. Шүдэнэй үбшэ эмшэлхэ, һэргылхэ шэнэ аргануудые нэбтэрүүлхэ гол асуудалда конференци зорюулагдана.

Москвагай, Ленинградай болон бусад ехэ, ехэ аргаламжын газарнуудай мэргэжэлтэд элидхэл хэбэ. Мүн Буряадай республикын врач-стоматологууд өөһэдынгөө ажал хүдэлмэри тухай хөөрэжэ үгэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Республиканска больницын стоматологическа поликлиникын шүдэ хэдэг врач нүхэр Л. А. Ананина хүдэлмэридөө.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО
ХИЛЫН ЦААНАҺАА

Московско зүблөөнэй амжалта

КОПЕНГАГЕН. (ТАСС). Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөнэй дүнгүүд дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй тон ехэ амжалта болоно гэжэ, заседани дээрээ Московско зүблөөнэй хүдэлмэриин дүнгүүдые хаража үзэһэн Даниин Коммунис партиин Центральна Комитедэй Гүйсэдхэхэ комитедэй резолюци соо хэлэгдэнэ.

Зүблөөн дээрэ Даниин Компартиин делегациин хэһэн ябуулгые КПД-гэй ЦК-гай Гүйсэдком һайшааба гээд «Ланд ог Фольк» газетын толилһон резолюци соо тэмдэглэгдэнэ.

«Дэлхэйн коммунис хүдэлөөн политическэ шиидхэхы хүсэн, мүнөө үеын политическэ удха шанартай гайхамшаг хүдэлөөн байһыень уласхоорондын хүдэлөөн гэршэлбэ гэжэ резолюци соо тэмдэглэгдэнэ. Тус зүблөөн бүхы коммунистнуудые шэнэ, шиидхэхы тэмсэлдэ зоригжуулха байһаниинь лабтай».

Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын Московско зүблөөнэй материалнуудтай үргэнөөр танилсахыень КПД-гэй ЦК-гай Гүйсэдхэхэ комитет Даниин коммунистнуудые уряалба.

Эб найрамдалай дабшалта эхилбэ

ТОКИО. (ТАСС). Атомна ба водородно зэбсэг хорихын түлөө Бүхэяпоной соведэй Нагасакиин отделениин үүсхэлээр Нагасаки-Хиросима гэжэ маршрудаар эб найрамдалда дуратайшуулай марш үсэгэлдэр эхилээ. Маршда хабаадагша 300 гаран хүн, тэрэ тоодо атомна бомбодолгын үедэ хамтэһэн Нагасакида ажаһуугшад, залуушуул, эхэнэрнүүд нэгэ һарын турша соо 500 гаран километр зайе гаталха юм. Эдэнэр Хиросима хото дээрэ атомна бомбын хаягдаһаар 24 жэлэй ойтой дашарамдуулан, августын 6-да эндэ болохо ёһололдо хабаадалсаха байна. Атомна болон водородно зэбсэг хорихын түлөө тэмсэгшэдэй уласхоорондын 15-дахи конференцидэ маршда хабаадагшад мүн лэ хабаадалсаха.

Маршын эхилхэһээ урид Нагасакиин муниципалитедэй байрын урдахана Японой эб найрамдалай тала баригшадай олон түмэнэй хабаадалгатай митинг болоо.

ИКП-гэй ХҮТЭЛБЭРИИН ЗАСЕДАНИ

РИМ. (ТАСС). Италиин Компартиин Генеральна секретарь Л. Лонгын хүтэлбэри доро ИКП-гэй хүтэлбэрилэгшэд эндэ суглараа. Социалис партида болоһон арсалдаанай, правительствын отставкада гараһанай удаа орон дотор тохёолдоһон политическэ байдал заседаниин зүбшэхэ зүйлдэ табигдаба.

ПАРТИЗАНУУДАЙ ЯБУУЛГАНУУД

БЕЙРУТ. (ТАСС). «Национальное освобождение» гэжэ палестинскэ эмхиин партизанууд июлиин 4-5-най үдэр Иордан голой Аш-Шуэйр ба Умм Ас-Сидр гэжэ районуудта Израилиин сэрэгшэдэй эзэмдэһэн газарай харгы дээрэ минэ тодхолгоор хэдэ хэдэн амжалтата ябуулгануудые хэбэ гэжэ Палестинын нэгэдэмэл командованиин эндэ толилһон коммюнике соо мэдээсэгдэнэ. Израилиин сэрэгэй транспортёр, солдадуудые һуулгаһан 4 автомашина минэ дээгүүр гаража тэһэрээ.

Энэ эмхиин нүгөөдэ отрядай партизанууд Иордан голдохи Туркмания ба Джунджия гэжэ районууд шадар Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүлэй харуулай постнуудта добтолоо. Дайсанай сэрэгшэд алуулаа, техникэнь һандаагдаа. Эдэ ябуулганuудта хабаадаһан партизанууд баазануудтаа амжалтатай бусажа ерэбэ.

Сенатор Маккартиин мэдүүлгэ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). США-гай шэнэ правительствын Вьетнамда эсэргүүгээр ябуулдаг политикые түрүүшээр сэхэ шүүмжэлдэггүй байһан сенатор-демократ Юджин Маккарти июлиин 6-да радиогоор үгэ хэлэхэдээ, «Вьетнамдахи дайе болюулхын тула шиидхэхы хэмжээнүүдые абахаар яһала ехэ саг» президент Никсондэ бии байгаа гэжэ мэдүүлбэ.

Урда Вьетнамда коалиционно правительство байгуулха гэһэн һанал бодолые дэмжэхээр бэлэн байһанаа мэдүүлээгүй, харин Тхиеугай засаг түрэ дэмжэжэ үргэлжэлһөөр байһандань урмаа хухарһанаа Маккарти элирхэйлбэ. Энэ засагые һэлгэхэ ябадал Париждахи эбэй хэлсээнүүдэй амжалтын шухала нүхэсэл болохо гээд сенатор зааба.

Империализмын түсэбүүдые таһалдуулха

НИКОЗИ. (ТАСС). НАТО-гой хүтэлбэрилэгшэд Кипрэй арад ба правительствада мэдүүлэнгүйгөөр, американ империализмын дэмжэһэн түсэбүүдые зүбшэн хэлсэнэ. Эдэ түсэбүүдэй ёһоор, энэ аралые Греци ба Турциин хоорондо хубаагаад, Кипрые НАТО-гой үһанда шэнгэдэггүй авианосец болгохо гэжэ оролдоно. «Харавги» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Кипрэй Дали гэжэ тосхондо болоһон митинг дээрэ үгэ хэлэһэн Кипрэй Арадай ажалай прогрессивнэ партиин генеральна секретарь Э. Папаиоанну энээн тухай мэдүүлбэ. Кипрэй арад зон империализмын эдэ түсэбүүдые таһалдуулхаар шууд шиидэнхэй гэжэ Э. Папаиоанну тэмдэглэбэ. «Кипрэй дотоодын хэрэгүүдтэ империалистнуудай хамаархахаяа болиходонь лэ Кипрэй арад шиидхэгдэхэ ёһотой асуудалаа эбэй ёһоор, демократиһаа үндэһэлэн өөһэдөө шиидхэхэ гээд этигэнэбди» гэбэ.

Канал шадар буудалдаан болоно

КАИР. (ТАСС). Суэцкэ канал шадар июлиин 6-да багахан забһарлалгатайгаар 19 часай турша соо хоёр талаһаа буудалдаан үргэлжэлөө.

ОАР-ай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командованиин түлөөлэгшын мэдээсэһэнэй ёһоор, артиллери болон бусадшье зэбсэгүүдые хэрэглэһэн буудалдаанай үедэ Египедэй сэрэгшэд түримхэйшүүлэй буудалгаяа зогсоохыень баадхаа.

Египедэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй артиллери Израилиин сэрэгшэдэй хадын харгыгаар буу зэбсэг ба сэрэгэй бусад хэрэгсэлнүүдые түрүү линидэ байһан сэрэгшэдтээ эбаашаха һэдэлгыень таһалдуулаа гээд «Аль-Ахрам» газетын корреспондент мэдээсэнэ.

Италиин парламентда

РИМ. (ТАСС). М. Руморай толгойлдог правительствын отставкада гараһан тухайдань Италиин парламентын хоёр палатада июниин 7-до тусхайлан соносхогдоо.

Депутадуудай палатын түрүүлэгшэ А. Пертиниин мүн лэ отставкада гараха гэһэн шиидхэбэриинь палатын депутадууд нэгэн дуугаар буруушаагаа. А. Пертини — хоёр үдэрэй урда тээ арсалдажа хубаарһан Италиин социалис партиин гэшүүн юм.

Унитарна социалис шэнэ партиин (УСП) 29 депутат июлиин 7-до учредительна зүблөөндэ сугларжа, өөрынгөө парламентска бүлэгые байгуулаа. Бүлэгэй түрүүлэгшээр Флавио Орланди һунгагдаа.

Эзэрхэг түримхэй ябуулгын хойшолон

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Вьетнамда эсэргүүгээр США-гай хэжэ байгаа дайн түйлай ехэ —400 миллиард доллартой тарзада оруулаа. Хэблэлдэ бэлдэгдэжэ байһан «Хүйтэн дайнай экономическа хойшолонгууд» гэжэ номдо оруулагдахаар хараалагдаһан материалнуудһаа Ютскэ университедэй профессор Джемс Клейтон иимэ тобшолол хэбэ.

Вьетнамдахи дайгаа США-гай дары болюулаашье һаань, американ бюджедһээ 330 миллиард доллар гаргашалагдаха болоно гээд Клейтон бэшэнэ. Тусхай мэдээнэй ёһоор, Вьетнамдахи дайнда США 110 миллиард доллар гаргашалаа. Дайнай ветерануудта үгтэхэ элдэб тэдхэмжын түлөөһэндэ үшөө 5 миллиард доллар гаргашалагдаха. Тэрэнһээ гадуур Вьетнамдахи дайнтай сэхэ холбоотой федеральна правительствын үрэ зээли түлэхын тула 170 миллиард доллар хэрэгтэй болохо.

330 миллиард доллар — гаргашалагдахаар хардалагдаһан эгээн бага тоонь гэжэ Клейтон заана. «Бодото тоонь 400 миллиард доллар» гээд тэрэ тобшолно.

РЕПОРТАЖ

„САЯНАЙ" ТУГ НАМИЛЗАНА

Сагаан мүнгэн малгайтай Саян уулын хормойдо, эршэтэ шанга урасхалтай Эрхүү мүрэнэй эрьедэ сэсэрлиг һайхан Шэмхэ нютагай газар дээрэ Түнхэнэй аймагай Хэрэнэй интернат һургуулиин үхибүүдэй амардаг «Саян» гэжэ лагерь бии юм.

Би урда тээнь энэ лагерь тухай дуулаһан байгааб. Тиигэбэшье, нюдөөрөө хараха дурам хүрэжэ, тус һургуулиин директор А. С. Иринчеевтэй тиишэ зорибобди.

— Түнхэнэй аймагай бүхы нютагуудһаа ерэһэн, хамтадаа 300 гаран үхибүүд манда һурадаг,—гэжэ Аркадий Степанович замдаа хөөрөө һэн. Тэндэ хүрүүтэй ябахадамнай, пионернүүдэй дуунай хонгёо аялга дуулдаба:

Торгон улаан галстугтай,
Тооһогүй сэбэрхэн ябанабди.
Тобтой, эбтэй, жаргалтай,—
Түрэһэн нютагтаа урганабди.
Совет ороной пионернүүд,
Суутай, туһатай ургаял!
Ленин багшын хэлэһээр
һураял, һураял, һураял,—

гэжэ поэт Ц.-Ж. Жимбиевэй шүлэгые дуун болгоһон композитор Д. Аюшеевэй хүгжэм зэдэлээ.

Дуунай аялга замхаад, хүдэр шарайтай, халуун наранһаа «хүртэлсэһэн» хүүгэд манине угтаба.

Тиигээд уданшьегүй лагериин түрүүлэгшэ Людмила Николаевна Тулуева пионернүүдээ суглуулжа, үдэрэйнгөө түсэб хэлэжэ үгэбэ. Шухала даабаринь ехэхэн байба: гурбан гектар газарта тариһан үгэрсэ, помидор, мангир, капуста, морхооб, редискэ, свёкло гэхэ мэтые уһалха.

Үхибүүд тэрэ даабаряа сагтаа дүүргэжэрхёод, лагериингаа байшанда хүрэжэ ерэһээр, тунгалаг уһатай Тайтарха гэжэ заахан гол дээрэ ошожо, нюур гараа угааһад.

Тиигэжэ сэлмэһэнэйнь һүүлээр үдэрэй хоол бариха саг болотор нэгэ заа сүлөөтэй болоһон үхибүүдтэй зугаалбабди. Түүдэгэй дэргэдэ һууһан шэнгеэр үргэн талмайда дүхэриглэн һуугаад, пионернүүд тоб байса хөөрөөгөө эхилбэ.

— «Саянай һэбшээхэн» гэһэн ханын һонин гаргадагбди,— гэжэ ута хара гэзэгэтэй басаган хэлэбэ.

— Манай отрядта «Мүшэхэн», «Сокол», «Буревестник», «Залин» гэхэ мэтын звенонууд эмхидхэгдэнхэй,—гэжэ Валя Ханхаева нүхэрэйнгөө хөөрөөе үргэлжэлүүлнэ.

— Мэнэ һая барандаа ойдо ошожо, халяар түүжэ ерээбди. Тэрэнээ дабһалхадамнай, 11 боошхо болоо...

— Үшөө 12 боошхо талын хэнгир дабһалхабди,— гэлдэжэ байгаад, эндэ тэндэһээ үхибүүд үрдилдэн хөөрэнэ.

Гэнтэ горнын сортоотой хүхюун абяан үдэрэй хоолдо уриба.

— Үдэрэй амарха саг дүтэлжэ байна. Айлшадтаа танай хэлэжэ үрдеэгүй юумэ хэлэжэ үгэхэб,—гэжэ пионервожата Людмила Степановна Сенокосова шабинараа найдуулаад, эдеэлхыень эльгээгээ һэн

— Манай лагерьта үхибүүднай барандаа амарха юм. Мүнөө 70 хүүгэд амаржа, ехэ ажал бүтээжэ байна. Манай уялга ехэ. Туранай совхоздо долоон гектар газарта шэнэ ургамал—куузику ургуулжа байнабди. Эбтэйгээр хүдэлхынгөө хажуугаар манай пионернүүд ном уншадаг, дуу хатарай ансамбльда хабаадалсадаг. Аймагай сур харбаанда хабаадалсаад, үндэр сэгнэлтэ абаа. «Мэргэн буудагша», «Хазаар моритойшуул», «Харуулшаниие мэхэлэ» гэхэ мэтын наадануудые эрхилдэг. Тэрэ наадануудынь сэрэгэй, патриотическа удхатай. Тобшоор хэлэхэдэ, лагерьтаа хүдэлжэшье, амаржашье, сэнгэжэшье, уран һайхан шүлэг, дуунуудые сээжэлдэжэшье үрдинэбди,—гэжэ Сенокосова зугаална...

Баһа горн шэнхинэбэ. «Унтаха саг дүүрэбэ гээшэ. Хүгтэй хүхюун хүүгэд баһал гол дээрээ ошожо сэлмээд, хартаабхынгаа шорой обоолхоёо ошобо.

Оролдосотой шэртэһэнээр хүүгэдэй хүдэлжэ байхыень харахадаа, сээжэ дүүрэн омогорхол түрэнэ. «Хожом хэд-юудынь болохо, ямар амжалта түйлаха ааб?» —гэжэ ойндо ороодхихо юм.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула интернат һургуулиинхид 1968—1969 онуудай һуралсалай жэлнүүдтэ ехэ уялга абаһан юм. Тэрэ уялга бэелүүлгэдэ бүхы һурагшад хабаадалсаа. Зүгөөр бүри һайнаар шалгарһан долоодохи классай пионернүүд Раиса Георгиевна Сороковикова гэжэ багшатаяа Шушенское ошохо эрхэтэй болоһон байна.

Июлиин 4-дэ интернат һургуулиин суглуулагдамал отряд аймаг соогоо түрүү һуури эзэлжэ, Монгол ошоо юм. Хоёр хоногой хугасаа соо тэндэхи һургуулиин пионернүүдтэй уулзажа, һонирхолтой зугаа наадаяа андалдажа, ехэ һайн ябаад бусаа һэн...

Тархяа үргэхэ сүлөөгүй хүдэлжэ байһан үхибүүдтэй баяраа хэлсэн хахасаад, һөөргөө бусажа ябатараа, гэдэргээ харахадамнай, **«Саян» лагериин туг «Һайн ябагты!»** гэһэншүүгээр даллажа байгаа һэн. «Һайнаар амаржа, ерэхэ жэлдэ һургуулидаа һайн һураарайгты!» гэжэ һанаандаа юрөөл табяа бэлэйб.

И. АНГАРХАЕВА,
Гэгээрэлэй министерствын инспектор.

КУРДНУУД—ОМОГ АРАД

Ирак гүрэнэй хойто зүгтэ эрэлхэг зүрхэтэй, дайшалхы арад ажаһуудаг. Энэмнай курднууд гээшэ. Ороной бүхы хүн зоной тоогой 20 процентнь курднууд болоно.

Пистолет, винтовко, кинжал курд хүнэй ходо абажа ябадаг зэбсэгынь гээшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: курднуудай нэгэ отогой түлөөлэгшэд.

ТАСС-ай фото.



ИЮЛЬ ҺАРЫН УЛАРИЛ

Байгша оной май, июнь һаранууд манай Буряад орондо тон хуурай, ган гасууртайгаар үзэгдэһэн байна. Июнь һарын тэн болотор олонхи нютагуудаар, илангаяа хойто аймагуудаар июнь һарын барагдатар хүйтэбэр байгаа. Гэбэшье олонхи аймагуудта июниин хахадһаа эхилжэ, бүгшэм халуун тогтоо.

Июль һарын эхин үдэрнүүдтэ хаа хаанагүй шахуу хура бороо орожо байсуулаа һэн. Энэ һарада республика доторнай 60-һаа 80 миллиметр хэмжээнэй шиг нойтон орохоор хүлеэгдэнэ. Һарын дунда зэргын температура 16—28 градус дулаан байха ёһотой.

Саашадаа июлиин 15-һаа 24 болотор хаа хаанагүй саг зуурын задар бороотой байха. Температура һүниндөө 11—16, республикын хойто нютагуудаар 6—11 градус хүрэтэр дулаан байха. Мүн лэ хойто нютагуудаар температура июлиин 12-һоо 16 болотор һүниин сагта 0—5 градус хүрэтэрөө лоошолхо байна.

Н. ШЕСТАКОВИЧ,
инженер-синоптик.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОН

ХҮНДЭТЭЙ БОЛОҺОН АЙЛШАД

Хориин аймагай соёлой байшангай уран һайханай бүлгэмэйхид холын отара, гүүртэнүүдэй малшад, хонишодтоо хододоо айлшалжа, һонирхолтой концерт, наада харуулдаг болонхой.

Һаяхан тус бүлгэмэйхид Баруун-Хасуурта, Санномыск, Булам, Тарбагатай гэжэ газарнуудта ажалладаг хонишод, малшадта айлшалан ошожо, һонирхолтой концерт харуулаа. Уран һайханай бүлгэмэй эдэбхитэй гэшүүн, Анаагай совхозой комсомолой организациин секретарь Михаил Очиров «Мүнөөнэй уласхоорондын байдал» тухай сугларагшадта дэлгэрэнгыгээр хөөрөө.

Хилэн хүшэгын һэхэгдэмсээр Галина Трифонова ород, буряад, киргиз арадай хатарнуудые уян нугархайгаар гүйсэдхөө. Мүн тиихэдэ уянгатай хонгёо хоолойтой Валентина Батуровагай ород арадай дуунуудые ирагуу гоёор дуулахадань, эндэ сугларагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

Мүнөө энэ бүлгэмэйхид ээлжээтэ концертдээ бэлдэжэ байнхай.

Холын малшадта кино харуулха нүүдэл агитбригада Хоридо эмхидхэгдээ. Түрүүшынгээ үдэр энэ агитбригадынхид Анаагай совхозой Амгаланта гэжэ газарта хүдэлдэг ажалшадта «Номгон Одессэ» гэһэн уран һайханай документальна фильм харуулаа.

Кино харагшад киномеханик В. Батурина, жолоошон П. Тальмаков гэгшэдтэ баяр баясхалан хүргэжэ, хододоо айлшалжа байхыень уряа.

Б. ЛАЙДАПОВ.

ЭНЕРГЕТИГҮҮДЭЙ ТОСХОН МҮНДЭЛХЭНЬ

Мүнөө жэл Галуута-Нуурай ГРЭС-эй дэргэдэ энергетигүүдэй шэнэ тосхон мүндэлхэнь. Эндэ 220 квартирна байрын гэрнүүд шэнээр баригдажа ашаглалгада үгтэхөөр хараалагдана. Мүн тиихэдэ үхибүүдэй ясли-саад, дунда һургуули, худалдаа наймаанай болон ажалшадай ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха бусад эмхи зургаануудай байшангууд бодхоогдохо байна.

Республикымнай «Бурграждан-проект» институтда д... тосхоной барилгын че... лэн болгогдоод, зүбшэн... байнхай. Энэ һарын ш... рилгашад шэнэ тосх... табижа эхилхэнь.

В. ХАРА...

Улаан-Үдэдэ

ШЭНЭ ГОСТИ... БАРИГДАХА...

Һаядаа республикы... лэл хотодо гурбан зуу... багтаамжатай «Турист» ... тиницын табан дабх... шэнээр бодхоогдохонь. ... ницада уужам салу... ханаар шэмэглэгдэнхэй ... нууд, столово, үһэ з... нууд, таатай зохидоор ... хээр хараалагдана. Ти... лын аяншалгада ябаг... сагаа хүхюун сэнгэли... гэхэ болоно.

Мүнөө «Бурграж... институдай архитектор... женернүүд болон техн... гостиницынгээ проекты... барилгашадтаа үгэхөөр ... байнхай.

В. АНД...

ХОЛЫН ЗАМШАД ...

Хэдэн хоногой саада ... гадан—Москва—Кишине... маршрудаар аяншалга ... һан тэргэтэй хоёр мот... нүүдэй экипаж Улаан-... домнай тогтоо. Энэ эки... данай энергоуправлени... хүдэлмэрилэгшэдһөө: Ге... лентинович Сарин (хүта... шэнь), Евгений Минаев, ... Минаева. Валентина Шу... шэдһээ бүридэнхэй.

Эдэ аяншалагшад В. И. ... ажаһууһан Шушенское ... Ульяновск хотодо бол... гайхамшагта газарнууда... хо түсэбтэй.

— Ерэхэ замдамнай ... АССР-эй ажалшад хан... наар угтаа. Энэ аянш... Агууехэ багша В. И. Лен... рэһөөр зуун жэлэй ойн ... зорюулагдаха юм,—гээд ... хүтэлбэрилэгшэ Георгий ... хөөрэнэ.

Амжалтатай ябыт даа... аяншалагшад!

М. ЕЛИЗА...

ФУТБОЛООР СССР-эй ТҮРҮҮ ҺУУРИ ЭЗЭЛХЫН ТҮ... «А» КЛАССАЙ ХОЁРДОХИ БҮЛЭГЭЙ ФУТБОЛИСТ... ДУНДА ҮНГЭРГЭГДЭЖЭ БАЙГАА МҮРЫСӨӨНЭ... ХОЁРДОХИ ДҮХЭРИГЭЙ (круг) ТҮРҮҮШЫН УУЛЗАЛ... ДҮНГӨӨР

Һуури-нууд	Команданууд болон городууд	уулзалга	шүүлгэ	тэнсэлгэ	шүүгдэлгэ	бүмбэгэн...
1.	СКА Хабаровск	12	8	3	1	25—12+1...
2.	СКА Шэтэ	12	6	4	2	13— 5+...
3.	«Сэлэнгэ» Улаан-Үдэ	12	6	4	2	12— 6+...
4.	«Кузбасс» Кемерово	12	6	3	3	15—14+...
5.	«Иртыш» Омск	12	5	4	3	13— 9+...
6.	«Локомотив» Челябинск	12	4	4	4	9— 9=...
7.	«Аэрофлот» Эрхүү	12	3	5	4	9— 9=...
8.	«Калининец» Свердловск	12	3	5	4	8—12—...
9.	«Томлес» Томск	12	1	8	3	5— 7—...
10.	«Динамо» Барнаул	12	2	4	6	8—14—...
11.	«Рассвет» Красноярск	12	1	5	6	5— 9—...
12.	«Луч» Владивосток	12	1	3	8	2—18—1...

ИЮЛИИН 6-да ҮНГЭРГЭГДЭҺЭН УУЛЗАЛГАНУУДАЙ ...

«Луч» (Владивосток)—«Локомотив» (Челябинск)—0:0
СКА (Хабаровск)—«Калининец» (Свердловск)—4:2
СКА (Шэтэ) — «Динамо» (Барнаул) — 0:0
«Сэлэнгэ» (Улаан-Үдэ)—«Иртыш» (Омск)—2:0
«Рассвет» (Красноярск)—«Аэрофлот» (Эрхүү)—0:0
«Томлес» (Томск)—«Кузбасс» (Кемерово)—0:1

(ТА...

ПРАВДА БУРЯТИ... МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕР

Нэгэдэхи хуудаһанда: р... лика дотор үбһэ хуря... эхилһэн тухай мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаһанда: ... гэжэлдэ хүргэхэ х... гэжэ В. Аврамовагай с... «Ленинскэ национальна п... ка ба Буряад ороной үй... рилгын хүсэнүүдэй хүгж... гэһэн нүхэр Буянтуевай с...

Гурбадахи хуудаһанда: ... лын саанаһаа ерэһэн теле... манууд. Нүхэр Буянтуевай ... тьягай түгэсхэл.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

18.00 часһаа «Хоёу все ...» гэһэн киножурнал. 18 час 2... нутаһаа — Совет композит... дай дуунууд. 19.00 часһаа ... һонин. 19 час 15 минутаһаа ... дан обороно тухай хөөрөө... час 45 минутаһаа «Ленинэй ... арадай зохёолдо» гэһэн да... га. 20 час 15 минутаһаа ... тоул» гэжэ Фрунзенскэ те... ниин очерк.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕ...

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-... приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора—... 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—66-7... отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-3... 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности ... строительства—61-35, советского строительства в быта—69-... культуры и школ—60-21, писем в рабселькоров—67-81, ин... формации—34-05, общественная приёмная—56-62, машинное бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Сове... те Министров БурАССР.

Н-03540. Зак. № 690...